

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1918 kl. 2 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande,
nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse
till Kungl. Maj:t angående vissa förändringar och
utvidgningar inom utrikes representationen m. m.*

Uti en inom andra kammaren väckt, till utskottet remitterad motion, nr 280, har herr Nylander föreslagit

»1) att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte vidtaga en allsidig utredning

a) om de organisatoriska förändringar och utvidgningar, som inom vår utrikesrepresentation äro nödvändiga för att denna skall på ett tillräckligt effektivt sätt kunna fylla de ökade krav, som ur kommersiell synpunkt torde komma att falla på densamma efter krigets slut;

b) om de ändringar, som böra ifrågakomma i kungl. utrikesdepartementets lönestat, för att få löneförmånerna bättre anpassade och mera lockande, samt likaså vilka förändringar, som böra vidtagas i kompetens- och antagningsbestämmelserna för anställning i kungl. utrikesdepartementets tjänst; samt

2) att Kungl. Maj:t ville till nästa års riksdag framlägga de förslag, till vilka dessa utredningar kunna giva anledning.»

I motiveringen har motionären till stöd för sitt yrkande anfört bl. a. följande:

Motionen.

»När man studerar de åtgärder, som i utlandet vidtagas på handels-, industriens och sjöfartens områden, finner man snart, att arbetet ej endast inriktas på dessa näringars anpassning efter de genom världskriget fram-

tvungna abnorma förhållandena, utan att vittgående förberedelser göras för den situation, som väntas inträda efter fredsslutet. Liksom man förut under fredsåren rustat sig militärt för en eventuellt kommande kamp, söker man nu kommersiellt rusta sig för fredsförhållandena. Här är ej platsen att mera i detalj ingå på alla de olika åtgärder, som i detta rustnings-syfte vidtagas eller planeras och av vilka givetvis de flesta falla på det enskilda initiativet och den privata företagsamheten, utan jag vill inskränka mig till att beröra ett område, som faller under de statliga myndigheternas omsorg i den ekonomiska rustningen för framtiden, nämligen den officiella kommersiella informationen, vilken som bekant i allmänhet är förlagd till diplomat-, konsulat- och handelsattachéväsendet.

Av allt att döma få dessa staternas organ efter freden ur kommersiell synpunkt betydligt större uppgifter, då de äro de förposter, som i första hand skola utforska vad som på handelns stridsfält försiggår och som i anledning härav skola inrapportera vad som sker samt i tid föreslå lämpliga åtgärder från det egna hemlandets sida. Då denna ekonomiska kamp väntas bliva mer intensiv än någonsin, faller det sig naturligt, att man flerstädes, inseende de ökade krav, som i anledning härav torde komma att falla på det officiella kommersiella upplysningsväsendets organ i hem- och utlandet, börjat utvidga, förändra eller förbättra dem, så att även de stå bättre rustade till sina maktpåliggande värv, när freden inträtt och kampen om de bästa inköpen från produktionsorterna och en lönande export till de olika avsättningsområdena på allvar börjar.

På grund av att förråden av sådana livsförnödenheter samt råmaterial för industrien, vilka importerats från transoceaniska länder, under krigsåren till största delen blivit tömda i Europa, torde det nämligen med säkerhet kunna väntas, att en formlig kapplöpning efter fredsslutet kommer till stånd för att säkerställa inköpen och en så direkt import som möjligt från resp. produktionsorter. Man vet ju för övrigt, att inköp med ty åtföljande lagringar å vissa produktionsområden redan under kriget av en del länder vidtagits. Vidare torde freden från exportsynpunkt medföra den konsekvensen, att industriländerna med all makt skola försöka öka sin export för att återvinna, vad de under kriget förlorat, och vidare vinna ytterligare terräng för sin handel, industri och sjöfart i syfte att söka läka de djupa, ekonomiska sår, som kriget förorsakat.

Huvudparten av arbetet i denna väntade ökade konkurrens kommer givetvis att falla på de enskilda affärsmännen, industriidkarne och skeppsredarne, men på staten faller plikten att så långt möjligt är understödja

dem, och då ett kraftigt stöd verkligen kan lämnas av en väl ordnad och praktiskt rekryterad utrikesrepresentation, är det ej underligt, att man flerstädes i utlandet börjat vidtaga åtgärder för att bättre än hittills anpassa representationen i utlandet och upplysningsinstitutionerna i hemlandet efter dessa nya kommersiella krav.

Sålunda har man bland annat i England skridit till en fullständig reform av konsulsväsendet, särskilt med hänsyn till insamling av upplysningar, som ha värde för engelsk handel och industri, varjämte en kommission tillsatts, som, efter vad jag kunnat finna, i fjol avlämnat ett förslag till reformer för det officiella upplysningssystemet. Vidare har brittiska regeringen framlagt förslag till omorganisation av »Commercial Intelligence Departement».

Efter vad som meddelats mig har i franska kammaren under förlidet år framlagts en motion om omläggning av franska konsulatväsendet och en betydlig ökning av de handelssakkunniges antal.

I Förenta Staterna ha redan under kriget ett stort antal handelsattachéer utsänts för inhämtande av upplysningar i kommersiella frågor av betydelse för framtiden.

Det tyska upplysningssväsendet var ju redan före kriget synnerligen effektivt ordnat och man kan vara förvissad om, att det även efter kriget kommer att så förbliva.

Studerar man från kommersiell synpunkt Sveriges nuvarande utrikesrepresentation, torde man våga säga, att den knappast motsvarar den ställning, som Sverige numera intager som handels-, industri- och sjöfartsnation. Se vi på vår svenska konsulsrepresentation, så består denna enligt utrikesdepartementets kalender för år 1916, av 24 lönade och 558 olönade konsulter. Av dessa sistnämnda torde säkerligen det ojämförligt största antalet hava antagit tjänsten huvudsakligen för att få en konsultitel, under det att intresset för själva verksamheten och arbetet varit den mindre pådrivande faktorn. Man kan å andra sidan ej begära, att utrikesdepartementet med den fåtaliga personal, som det har till sitt förfogande i hemlandet, skall kunna mera direkt och personligt övervaka och intressera sig för dessa oavlönade honorärkonsulter, av vilka ett stort antal aldrig sett vårt land och följaktligen sakna tillräcklig kännedom om Sverige som handels-, industri- och sjöfartsnation. Utbytet av dessa konsulers verksamhet blir därför i allmänhet ej stort.

För att verkligen få vår utrikesrepresentation effektivt rustad både för informationsverksamheten, propagandan för en ökad kännedom om Sve-

rige och dess näringar samt för utrikesrepresentationens uppgifter i övrigt, torde det därför vara oundgängligen nödvändigt, att vi på många viktiga avsättningsfält för svensk export och å många produktionsorter för de livsförnödenheter och råmaterial, vi måste importera, erhålla egna officiella avlönade representanter till stöd för utrikeshandelns och sjöfartens framgång.

Det behöver endast erinras om att vi i det stora brittiska Indien och det för livsmedelsproduktionen så viktiga holländska Indien ej äga en enda avlönad svensk konsulär representant. Med hänsyn till det trängande behovet av en omedelbar lösning av dessa representationsfrågor, har jag emellertid redan förut inlämnat en motion med positivt förslag i dessa ärenden. Det må för övrigt framhållas, att Sverige saknar svenska avlönade konsulter i Grekland, på Afrikas nord-, väst- och ostkuster, i Syrien och Palestina, i Persien, på Nordamerikas västkust, i Centralamerika, på Kuba, i så viktiga hamnstäder som Canton, Honkong och Singapore, i Siam o. s. v. »

»Det är givet, att utvidgningar och förändringar » — — — — —
»i vår utrikesrepresentations organisation måste medföra betydligt större anslag än de nuvarande. Men om något borde vara ett riksintresse, så torde detta vara en modern, väl kvalificerad utrikesrepresentation, som har vilja och förmåga att praktiskt och effektivt tillvarataga vårt lands intressen i utlandet.

Nu framställer sig frågan, huru det kan bli möjligt att erhålla lämplig personal på dessa banor. Svaret härpå torde endast kunna bli ett, nämligen att lönerna tilltagas så, att de kunna jämföras med vad som erhålles i privat verksamhet. Endast därigenom blir det möjligt att erhålla verkligen kvalificerade personer, men man torde utan överdrift våga säga, att om detta lyckas sådana personer giva landet mångdubbel valuta för vad de av staten erhållit. Den nu gällande lönestaten för kungl. utrikesdepartementet borde därför även bli föremål för reglering, varjämte löneförmånerna för nya poster från början måste tilltagas så, att de bli verkligen tilldragande.

Då efter allt att döma de rent kommersiella kraven på våra officiella utrikesrepresentanter i framtiden torde bli större än hittills, förefaller det även lämpligt, att en undersökning gjordes om de lämpligaste kompetens- och antagningsvillkoren, ty nu gällande system med särskild examen för aspirant, som redan ett par år varit i departementets tjänst, torde från rent

praktisk synpunkt knappast få anses som tillfredsställande och lär väl ej heller för de sökande själva verka vidare tilldragande.»

Utskottet har i anledning av motionen infortrat yttrande från kungl. kommerskollegium, järnkontoret jämte en del andra för frågan intresserade korporationer, vilka yttranden här bifogas.

Innan utskottet går att behandla den ifrågavarande framställningen, finner utskottet lämpligt att över den svenska utrikesrepresentationen i vad avser konsulatväsendet lämna följande kortfattade historik.

Sveriges nuvarande organisation av dess utrikesrepresentation daterar sig från året efter upplösningen av unionen mellan Sverige och Norge. Med anledning av upphörandet av gemensamheten i de båda rikenas diplomatiska och konsulära representation tillsattes den 17 november 1905 en kommitté med uppdrag att efter verkställd utredning utarbeta förslag till ny organisation av utrikesdepartementet, diplomaten och konsulatväsendet jämte utgiftsstat för desamma. De riktlinjer, som denna kommitté angav för ordnandet av dessa angelägenheter och vilka i det följande något skola beröras, blevo i huvudsak bestämmande vid utformande av den diplomatiska och konsulära representationen under 1906 års riksdag samt vid utfärdande av de förordningar, som blevo följden av detta riksdagsbeslut. Några principiella ändringar härutinnan hava sedermera icke vidtagits.

1906 års kommittébetänkande över konsulatväsendet.

Den av 1906 års kommitté uppgjorda organisationsplanen åsyftade ifråga om konsulatväsendet framför allt åvägbringandet av enhet i förhållandet mellan utrikescentralförvaltningen och konsulatväsendet samt det senares ställande i närmare förbindelse med diplomaten. I det förra hänseendet hemställde kommittén om upphörandet av den dittillsvarande ordningen, enligt vilken konsulatväsendet lydde under såväl utrikesdepartementet som kommerskollegium, samt föreslog, att en stor del av de frågor, vilka dittills fallit under kommerskollegii avgörande, skulle överflyttas till utrikesdepartementet. För åstadkommande av samverkan mellan diplomaten och konsulatväsendet föreslogs vidare, att beskickningschefen skulle i det land, där han är anställd, även utöva ledningen av de konsulära ärendena, dock att å vissa platser, där de diplomatiska göromålen voro av mera makt-påliggande beskaffenhet, vid beskickningsschefens sida ställdes en s. k. handelsattaché — den senare en för vårt land ny institution. Till handelsattachéer borde, enligt kommitténs förmenande, antagas yngre, erfarna köpmän avsedda att bekläda de ifrågavarande posterna för en tid av tre, högst fem

år. Det sålunda ifrågasatta närmandet mellan diplomatien och konsulat-kåren gav kommittén anledning att, jämväl på grund av den minskning i konsulatsärendena, som blivit en följd av unionens upplösning, föreslå indragning av vissa lönade generalkonsulat, främst i de länder varest beskickningar borde bibehållas. Kommitterade uttalade sig jämväl för indragning av några lönade konsulat och vice konsulatbefattningar, vilka skulle ersättas med olönade, dock att nyinrättade avlönade konsulsbefattningar även föreslogos. Lönade vicekonsuler borde å vissa platser kunna anställas som biträden åt å platsen bosatta olönade konsuler. Vid bestämmande av platserna för konsulaten lät kommittén sig huvudsakligen ledas av kommersiell hänsyn och särskilt av önskan att kunna i möjligaste mån befordra landets export, medan åter konsulernas verksamhet i avseende å sjöfarten tillmättes jämförelsevis mindre betydelse. Strävan att befrämja den transoceaniska handeln kom till synes i kommitténs förslag om utvidgad utrikesrepresentation i Argentina, Mexico, Kapkolonien, Japan och Australien.

Förslaget till ny organisation av utrikesdepartementet gick ut på att arbetet inom detta skulle fördelas på fyra avdelningar, varav den ena, handelsavdelningen, borde ha speciell befattning med konsulatärendena.

En av kommittéledamöterna, representanten för konsulerna, hade en från kommitténs majoritet så till vida avvikande mening, att denne uttalade sig emot såväl den föreslagna intima föreningen mellan diplomatien och konsulatväsendet som indragning av en del konsulatposter.

*Beslutet vid
1906 års riksdag.*

Som förut antytts gick Kungl. Maj:ts proposition till 1906 års riksdag om utrikesrepresentationens ordnande samt riksdagens härom fattade beslut i huvudsaklig överensstämmelse med kommittémajoritetens förslag. Dock anställdes, i olikhet med vad kommittén föreslagit, avlönade generalkonsuler i S:t Petersburg och London samt konsulatråd i Berlin och Paris, varjämte kommitténs förslag om inrättande av en beskickning i Mexico ej ledde till någon påföljd. Vad angick de föreslagna trenne handelsattachéerna ansågs lämpligt att icke knyta dessa till någon bestämd beskickning utan överlämnades åt Kungl. Maj:t frihet att närmare bestämma dessas tjänstgöring. Riksdagsbeslutet innefattade en avlöningsstat för utrikesdepartementet av 73,050 kr., för beskickningar och konsuler jämte ålderstillägg 841,000 kr., expensersättningar till olönade konsuler och vicekonsuler 45,000 kr., till diplomat- och konsulataspiranter (5 diplomat-, 4 konsulataspiranter) 27,000 kr. samt till handelsattachéer 36,000 kr. (kommerskollegium hade förordat 60,000 kr.).

Förteckningen i 1905 års statskalender över generalkonsuler, konsuler och vicekonsuler hade upptagit 24 lönade befattningshavare, därav 13 generalkonsuler. På grund av förändringarna år 1906 nedgick antalet till 16 befattningshavare, därav 6 generalkonsuler.

De ändringar och utvidgningar av utrikesrepresentationen, som genomfördes under åren 1907—12, omfattade med avseende å den konsulära delen några mindre väsentliga utökningar och lönerogleringar, av vilka må nämnas höjande av löneförmånerna för ministerresidenten i Buenos Aires från 21,000 till 36,000 kr.; uppförande av lön för en konsul i New-York med 24,000 kr. samt höjande av vicekonsulns löneförmåner därstädes; uppförande å ordinarie stat av vice konsuln i Archangel och S:t Petersburg, samt ökande av löneförmånerna för vice konsuln i Riga; ökning av vice konsulns avlöning i London samt tillsättning av en andre kanslist därstädes; förbättring av avlöningarna för vice konsuln i Glasgow och Rotterdam, höjning av anslaget till diplomat- och konsulataspiranter från 27,000 till 30,000 kr. samt förslagsanslaget till expensersättning för olönade konsuler och vice konsuler från 45,000 till 70,000 kr.; uppförande av avlöning till en konsul i Narvik med 9,000 kr. samt till en konsul i Montreal med 15,000 kronor.

Under åren 1907—12 genomförda ändringar o. utvidgningar i utrikesrepresentationen.

Med anledning av en av Kungl. Maj:t den 22 december 1912 anbefalld utredning rörande erforderliga förändringar i utrikesrepresentationen, vilken utredning främst avsåg en lämpligare organisation av konsulativäsendet hos de fyra europeiska stormakterna Tyskland, Frankrike, Ryssland och Storbritannien, ett utökande av den konsulära representationen i utomeuropeiska länder samt en reglering av de år 1906 satta avlöningarna för befattningsinnehavarna inom utrikesrepresentationen, framlades av Kungl. Maj:t till 1913 års riksdag vissa förslag till förändringar och utökningar i utrikesrepresentationen omfattande i huvudsak följande: indragning av konsulatråden i Berlin och Paris; upprättande av en lönad generalkonsulsbefattning i Hamburg, samt lönade konsulat i Riga, Lübeck och Rouen; vissa förändringar rörande konsulsbefattningarna i Antwerpen, Rotterdam, Köpenhamn och Hamburg; upprättande av lönat fast konsulat i Montreal och Chicago, lönade generalkonsulatet i New-York, Mexico och Brasilien; ökning av anslaget till konsuls- och diplomat aspiranter från 30,000 kr. till 36,000 kr. samt till handelsattachéer från 30,000 kr. till 40,000 kr.; därjämte vissa löneförbättringar till de lägre konsultjänstemännen. Kungl. Maj:ts förslag, som i nära nog oförändrat antogs av riksdagen, uppbringade budgeten under rubrik »beskickningar och konsulat» till 1,038,700 kronor.

Vidtagna ändringar i utrikesrepresentationen vid 1913 års riksdag.

1915 års riksdags skrivelse och härav följande beslut

Vid 1915 års riksdag väcktes i båda kamrarna tvänne lika lydande motioner, vari hemställdes att Kungl. Maj:t måtte vidtaga förberedande åtgärder för att sätta Sveriges handel, industri och sjöfart i stånd att på bästa sätt tillvarataga och utnyttja de möjligheter till utveckling och ökad inkomst, som efter världskrigets upphörande kunde för dem erbjuda sig å olika marknader. Kommerskollegium, som yttrade sig över motionen, anförde härvid bland annat, att vad som för befordrande av den ifrågasatt angelägenheten kunde tänkas vara av vikt vore en förstärkning av vårt konsulatväsende, särskilt genom inrättande av nya löande konsulat, där sådana nu icke funnos. De riksdagsutskott, som behandlade motionen framhöllo i sina utlåtanden bland annat, hurusom en av statsmakternas viktigaste uppgifter för handelns och exportens främjande torde vara att tillse, det rikets representation utomlands genom konsuler och handelsattachéer motsvarade de olika exportmarknadernas krav, samt att därvid kunde ifrågasättas, huruvida icke denna representation kunde vara i behov av förstärkning eller av att omflyttningar företogos. I enlighet med denna hemställan biföllo båda kamrarna en skrivelse till Kungl. Maj:t.

Med anledning av nu återopade skrivelse inkom Kungl. Maj:t till 1916 års riksdag med vissa förslag till förbättring av utrikesrepresentationen omfattande bland annat löande generalkonsulat i Moskwa och Montreal, kanslistbefattningar vid dessa båda konsulat samt vid konsulatet i Buenos Aires, medförande en ökning i ordinarie anslaget till beskickningar och konsulat med inalles 39,000 kr., vilka förslag biföllos av riksdagen. Vidare anvisades å extra stat för 1917 45,000 kr. till upprättande av nya konsulat i Ryssland, varjämte ersättningsbeloppet till olöande konsuler och vice konsuler höjdes från 70,000 kr. till 75,250 kr.

Anslag vid 1917 års riksdag.

Åskandena av Kungl. Maj:t vid 1917 års riksdag till förbättringar i utrikesrepresentationen innefattade bl. a. hemställan om förändring av konsulsbefattningen i Sidney till en generalkonsulsbefattning för Australien samt om upprättande av kanslistbefattningar vid vart och ett av generalkonsulaten i New-York, Chicago och Rio de Janeiro, allt medförande en kostnadsökning av 28,000 kr., vilket av riksdagen biföllos.

Innevarande års utrikesbudget.

Vad slutligen angår innevarande års budgetbehandling av utrikesrepresentationen må påpekas beslutet om att i stället för ministerresidentsbefattningen i Buenos Aires inrätta en ministerpost därstädes, vilken minister jämväl skulle ackrediteras i Santiago de Chile, om upprättande av en fullständig beskickning i Hälsingfors i stället för det förutvarande generalkonsulatet, om en tredje kanslistbefattning vid generalkonsulatet i London, allt med-

förande jämte andra utgiftsposter en ökning av ordinarie anslaget till beskickningar och konsulat med 64,400 kr. eller till 1,169,200 kr. Vidare ökades anslaget till diplomat- och konsulataspiranter från 36,000 till 56,000 kr., i samband varmed beslöts att vissa ändrade grunder för anslagets användande borde gälla.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet påpekar utrikesministern behovet av att de före år 1906 befintliga lönade konsulaten i Bilbao och Barcelona återupprättas.

Med anledning av från enskild motionär till årets riksdag gjord hemställan om upprättande av lönat generalkonsulat såväl i brittiska som i holländska Indien har riksdagen hos Kungl. Maj:t anhållit om utredning, huruvida och på vad sätt en förstärkning av Sveriges konsulära representation i Ostindien bör komma till stånd.

I anslutning till den lämnade redogörelsen meddelas följande tabell: *Konsulatpersonal.*
Svenska generalkonsuler, konsuler etc. enl. 1918 års statskalender.

Befattningsinnehavare	Europa	Asien	Afrika	Amerika	Australien
<i>Lönade</i>					
Generalkonsuler	4	1	1	4 ¹	1
Konsuler	4	—	—	1	—
vice Konsuler	7	—	—	1	—
Kanslister	3	1	—	4	—
<i>Olönade²</i>					
Generalkonsuler	9	4	2	5	—
Konsuler	62	16	11	27	5
vice Konsuler	300	19	19	80	5

¹ Därjämte en ministerresident.

² Här och var lämnas större eller mindre bidrag till kontorsomkostnader.

Vid beskickningarna i St. Petersburg, Berlin, Washington och Buenos Aires äro anställda handelsattachéer, vid generalkonsulaten i Hälsingfors, Moskwa, New-York och Montreal konsulsattachéer. Jordbrukskonsulenter finnas i Berlin och London.

De nya konsulaten i Ryssland, till vilka 1916 års riksdag anslog medel, hava på grund av rådande krigsförhållanden ännu icke upprättats.

1906 års in-
struktion för
tjänstemän i
utrikesdepar-
tementet.

Som en följd av den år 1906 genomförda nyorganisationen av utrikesrepresentationen tillkommo förnyad instruktion samma år för tjänstemännen i utrikesdepartementet, förordningen angående konsulatväsendet m. fl. hithörande förordningar.

Den nämnda instruktionen innehåller med avseende å handelsavdelningen i utrikesdepartementet följande allmänna bestämmelser: handelsavdelningen har att handlägga ärenden rörande konsulatväsendet samt frågor rörande Sveriges utrikes handel och sjöfart, att bearbeta inkommande kommersiella upplysningar och sörja för deras offentliggörande eller befordran till de myndigheter, korporationer eller enskilda, som därav böra erhålla kännedom. Vidare behandlar avdelningen ärenden, i vilka utrikesdepartementets medverkan i något avseende påkallats, så framt dessa ärenden röra jordbruket och dess binäringar, fiske, industri, finansväsende och ekonomiska frågor, mått, mål och vikt, tullar, skatter och acciser, kommunikationsväsen, lots- och fyrväsen, skeppsmätning, pristävlingar, uppfinningar samt anbud å arbeten och leveranser. Avdelningschefen åligger särskilt att med uppmärksamhet följa sådana internationella avtal, vilka för handel, sjöfart eller andra näringar kunna äga intresse, ävensom utvecklingen av främmande länders konsulatväsende.

1906 års kon-
sulatförord-
ning.

Angående konsuls befattning med handelsärenden innehåller 1906 års konsulatförordning i §§ 24, 27, 28, 39 och 42 följande:

Konsul skall efter yttersta förmåga söka främja Sveriges bästa, särskilt vad handel, sjöfart, industri och andra näringar angår. Konsul skall göra sig förtrogen med och uppmärksamt följa Sveriges handel och sjöfart på verksamhetsområdet samt söka inhämta fullständig kännedom om alla de förhållanden i avseende å lagstiftning, förvaltning, handelsvägar, köpmansbruk eller eljest, vilka kunna antagas öva inflytande på Sveriges näringsliv. Särskilt skall konsuln hava sin uppmärksamhet fäst på möjligheten för avsättning av svenska handelsvaror inom verksamhetsområdet eller eljest för befrämjande av svensk företagsamhet därstädes. För ändamål, varom ovan är sagt, äger konsul företaga resor inom verksamhetsområdet. Efter bästa förmåga skall konsul besvara förfrågan, som av svensk myndighet ställes till honom. Han skall likaledes i den utsträckning, som är förenlig med hans uppgift att tillvarataga Sveriges intressen, på

förfrågan av svenska undersåtar tillhandagå dem med sakliga upplysningar i ekonomiska ämnen. Vad konsul inom området för sin ämbetsuppgift inhämtar eller iakttagar skall han snarast möjligt inberätta (tillfällig berättelse). Så snart ske kan efter varje kalenderårs utgång, skall av generalkonsul, konsul och sådan lönad vice konsul, som förestår vicekonsulat, avgivas årsberättelse. I årsberättelsen skall lämnas en på statistiskt eller annat tillgängligt material grundad redogörelse för Sveriges handels- och sjöfartsförhållanden inom verksamhetsområdet ävensom en sammanfattning av näringslivets utveckling inom området, särskilt med tillämpning å Sveriges intressen. Årsberättelsen insändes av generalkonsuln direkt, av annan konsul via generalkonsuln, till ministern för utrikesärenden.

Angående konsulatväsendets organisation enligt 1906 års bestämmelser må för övrigt nämnas, att beskickningschefen å en del platser jämväl utövade generalkonsulsbefattning, att generalkonsuln lydde omedelbart under ministern för utrikes ärendena samt hade högsta ledningen av konsulatväsendet i det eller de land, där han var anställd, samt att generalkonsuln var överordnad i förhållande till samtliga andra inom hans verksamhetsområde anställda konsulstjänstemän. Generalkonsuln hade att vaka över att de honom underordnade tjänstemännen uppfyllde sina skyldigheter, borde företaga inspektion vid honom underlydande konsulat, då anledning förelåg etc.

Enligt förordningen angående konsulatväsendet den 31 dec. 1913 erhöilo konsulerna en närmare anslutning till vederbörande beskickningschef, vilken senare härigenom fick en ledande verksamhet i avseende å konsulatgöromålens bestridande. I den förnyade förordningen föreskrives sålunda, att beskickningschefen utövar högsta ledningen av konsulatväsendet i det eller de land, där han är anställd, och är i förhållande till samtliga inom hans verksamhetsområde anställda konsulstjänstemän deras överordnade, dock må Konungen i fråga om land, där beskickningschefen icke stadigt uppehåller sig, förordna, att konsulatväsendet därstädes skall stå under högsta ledning av en i landet anställd lönad generalkonsul. Beskickningschefen skall vaka över att de honom underordnade konsulstjänstemännen uppfylla sina skyldigheter, inspektera underlydande konsulat, där ej uppdraget gives åt i landet anställd lönad generalkonsul eller konsul etc. Konsul lyder i land, där beskickningschef finnes anställd, omedelbart under denne eller under generalkonsul.

I konsulns åliggande för befordrande av utrikeshandeln är genom 1913 års förordning ingen ändring gjord, men förekommer i särskild

Organisationsförändringar år 1913.

konsulatinstruktion en närmare utformning med avseende å konsuls befattning med den kommersiella informationen.

*Villkoren för
inträde i ut-
rikesdeparte-
mentets tjänst.*

Villkoren för inträde i utrikesdepartementets tjänst bestämmes genom kungörelsen den 29 juni 1912. Antagning av aspiranter för den diplomatiska eller konsulära tjänsten sker genom en utrikesdepartementets antagningskommission. Sökande skall förete intyg att hava avlagt antingen juriskandidat-examen med minst betyget godkänd i nationalekonomi eller ock kansliexamen tillika med ekonomisk examen vid handelshögskolan i Stockholm med minst betyget med beröm godkänd i ämnena nationalekonomi med statistik, ekonomisk geografi samt stats- och rättskunskap. Konsulsaspirant skall därjämte hava förvärvat förmåga att vid läsning kunna obehindrat tillgodogöra sig antingen två av följande språk, nämligen engelska, franska och tyska eller också ett av dessa språk jämte ryska eller spanska språket samt äga förmåga att å vederbörande språk föra lättare samtal. Kommission må till prövning upptaga ansökan jämväl av den, som icke uppfyller de ovan nämnda examensfordringarna, därest särskilda omständigheter föranleda till antagande, att han för utrikesdepartementet kan vara lämplig.

Antagen aspirant (diplomat- eller konsulsattaché) skall underkastas provtjänstgöring och därefter slutlig prövning. Han bör för den skull i allmänhet omkring ett år räknat från tiden för antagandet tjänstgöra i utrikesdepartementet och samtidigt vid Stockholms handelskammare eller annan organisation för befordrande av det svenska näringslivets intressen. Under provtjänstgöringens återstående tid bör konsulsattaché tjänstgöra vid konsulat, företrädesvis vid lönat sådant. Tidigast under andra kalenderåret samt senast under fjärde året efter sitt antagande skall attaché inför utrikesdepartementets antagningskommission undergå slutlig prövning. Efter slutad prövning avgiver kommissionen yttrande till ministern för utrikesärendena rörande de prövades lämplighet att komma i fråga för ordinarie anställning i utrikesdepartementets tjänst. Skulle efter tagen kännedom om det sålunda avgivna yttrandet ministern för utrikesärendena finna någon attaché icke lämplig för departementets tjänst, skiljes denne därifrån.

I motiveringen till den av chefen för utrikesdepartementet till innevarande riksdag gjorda hemställan om ökning av anslaget till diplomat- och konsulsaspiranter anför departementschefen bland annat, att syftet med det år 1906 först beviljade anslaget var att bereda begåvade, men obemedlade unge män möjligheten att inträda på ifrågavarande bana. För att under nuvarade förhållande, då allt större krav ställas på dugliga arbetskrafter inom statstjänsten, och icke minst inom utrikesrepresentationen, på ett

fullt tillfredsställande sätt kunna rekrytera konsulernas tjänstemannakår är det en nödvändighet att äga större frihet vid förfogande över de för nu ifrågasvarande ändamål anvisade medel, så att dels arvoden kunna utgå även under den tid, då aspiranterna tjänstgöra i utrikesdepartementet såsom extraordinarie, dels beloppen i vissa fall må höjas utöver de år 1913 angivna maximigränserna. Som förut omförmälts blev berörda framställning godkänd av riksdagen.

I samband med betänkandet om inrättande av ett handelsdepartement har 1913 års kommerskollegikommitté vissa uttalanden rörande handelsattachéerna samt om utrikesdepartementet som chefsmyndighet för den kommersiella upplysningsverksamheten i utlandet. Det framhålls med avseende å handelsattachéerna, att någon allmän författning rörande handelsattachéernas ställning och uppgifter icke finnes utfärdad. I det förordnande, som meddelas en var av dem, ålägges attaché emellertid att med all kraft och på det sätt, som erfarenheten visar lämpligt och praktiskt, söka befrämja den svenska industriens och handelns intressen inom det område, som är honom anvisat, samt att därvid ställa sig till efterrättelse de vidare instruktioner, som senare kunna varda honom meddelade. Närmast åligger det handelsattachéerna att undersöka möjligheterna för avsättningen av svenska tillverkningar samt att bringa svenska affärsmän i förbindelse med avnämare i utlandet.

Uttalande från kommerskollegikommittén om handelsattachéerna samt om den kommersiella upplysningsverksamheten.

Attachéernas verksamhet består till betydlig del i en vidlyftig korrespondens med enskilda firmor i hemlandet. Viktiga skrivelser sändas ej sällan till firmorna genom utrikesdepartementets bemedling. I andra fall insändas kopior till departementet för att hålla detta underkunnigt om förhållandena och arbetets fortgång. När så synes lämpligt avgiva attachéerna allmänt orienterande redogörelser eller särskilda rapporter över viktiga spörsmål. För att bevara den nära förbindelsen med hemlandet och kännedom om dess affärsliv brukar tillfälle beredas attachéerna att med vissa mellantider hemresa. Vid sina besök i hemlandet pläga attachéerna rådföra sig med utrikesdepartementet och särskilt handelsavdelningens chef, kommerskollegium, exportföreningen m. fl. samt genom mottagning för affärsmän i Stockholm och genom resor till industrierter i landet vidmakthålla sina förbindelser och knyta nya sådana.

Framgången i attachéernas arbete beror väsentligen på deras personliga duglighet. Personvalet är därför av synnerlig betydelse. Det gäller därvid att finna personer i besittning av icke blott sådana för alla offici-

ella agenter i utlandet nödiga förutsättningar såsom takt, omdöme, allmän bildning och språkkunskaper, utan ock kommersiell erfarenhet samt insikter i Sveriges industriella förhållanden. Teknisk utbildning och praktisk tjänstgöring inom industrien måste anses vara synnerligen önskvärda förutsättningar.

Hösten 1906 förordnades de tvänne första handelsattachéerna, den ene i Argentina, den andre i Kina (Shanghai). Under 1907 förordnades ytterligare en sådan attaché för Turkiet (Konstantinopel). År 1913 funnos handelsattachéer anställda vid beskickningarna i Konstantinopel och Buenos Aires ävensom vid generalkonsulatet i Rio de Janerio samt vid konsulatet i Sidney och Melbourne.

Angående den kommersiella upplysningsverksamheten komma kommitterade efter en närmare undersökning, huru denna bäst bör organiseras, till det resultatet, att de utan tvekan förorda, att det centrala statsorganet för kommersiell upplysning förlägges till handelsdepartementet och inordnas i kommerskollegium. Härav måste följa, att från utrikesdepartementets handelsavdelning till kommerskollegium överföres befattningen med den kommersiella informationen. Utrikesdepartementets handelsavdelning skulle givetvis bibehållas vid sin nuvarande befattning med handelstraktatfrågor och överhuvud med frågor, som röra vårt lands förhållande till främmande makter i kommersiellt hänseende.

Åtgärder genom finansdepartementet till utrikeshandelns främjande.

1909 års stat upptager som reservationsanslag ett belopp av 20,000 kr. att under benämning av exportstipendier utdelas som understöd åt personer, som utan officiell ställning företrädesvis i Ryssland, Balkanhalvön eller i länder utom Europa verka för avsättning av svenska exportartiklar. Beloppet utgår fortfarande.

Understöd åt svenska handelskamrarna i London och i Frankrike samt handelskommittén i S:t Petersburg ha, den förstnämnda sedan år 1908, de senare sedan ett par år tillbaka, lämnats av statsverket. Innevarande riksdag beviljade för år 1919 10,000 kr. till en var av nämnda institutioner. För svenska handelskammaren i Förenta staterna har statsbidrag varit ifrågasatt.

Slutligen utgår från handels- och sjöfartsfonden anslag till Sveriges allmänna exportförening samt till svenska handelskammare i utlandet.

Ökningen i exporten till vissa länder.

Följande tabell visar storleken av den svenska exporten till de närmsta utomeuropeiska och vissa europeiska länder, något som utskottet ansett vara av vikt för bedömande av föreliggande spörsmål.

(Siffrorna angiva exportens värde i millioner kronor.)

Exportländer	1905	1910	1913
<i>Europa.</i>			
Finland	8,9	10,0	14,5
Ryssland	7,3	17,7	32,4
Rumänien	—	0,07	0,64
Bulgarien	—	0,13	0,52
Europ. Turkiet	0,58	0,75	1,07
Österrike-Ungern	1,2	2,5	3,2
Italien	0,97	2,5	4,44
Spanien	4,3	7,6	11,2
Portugal	1,6	1,85	2,5
<i>Asien.</i>			
Asiatiska Turkiet	0,19	1,05	1,3
Brittiska Ö. Indien	3,2	4,5	5,5
Sunda öarna	—	1,6	3,7
Kina	0,7	1,4	2,1
Japan	0,6	5,6	7,0
<i>Afrika.</i>			
Egypten	3,6	4,15	3,46
Algeriet	0,4	0,87	1,60
Marocko	—	0,68	2,26
Brittiska S. Afrika	4,6	9,1	8,2
Portugisiska O. Afrika	—	0,3	1,25
<i>Amerika.</i>			
Brittiska N. Amerika	0,17	1,05	1,7
Amerikas Förenta stater	9,9	22,6	34,4
Mexiko	—	0,4	0,9
Västindiska öarna	0,23	0,38	0,36
Brasilien och Uruguay	0,65	1,6	3,1
Argentina	1,1	5,2	8,8
Chile	0,2	0,3	0,65
<i>Australien.</i>			
	2,7	8,9	10,0
Summa	53,1	112,7	166,7

Ökningen i
det svenska
fartygstonna-
get.

Tillkomsten av den svenska oceangående handelsflottan kan räknas från de första åren på 1900-talet, och har fartygstonnaget av detta slag till tiden för världskrigets utbrott utvecklat sig jämförelsevis snabbt. År 1904 ägde landet 12 ångfartyg om 3,000 bruttoregister-ton och däröver; år 1914 uppgick antalet sådana fartyg till över 60.

Anskaffandet av modernt oceangående tonnage är huvudsakligen att tillskriva uppkomsten av våra transoceaniska linjer. Rederibolaget Nordstjernen påbörjade sin trafik till Argentina och Brasilien år 1904; 1914 utsträcktes linjen till Chile och norra Pacifickusten. Transatlantics Sydafrikalinje tog ävenledes sin början år 1904; dess australiska linje år 1908 med fortsättning till Java år 1914 och Persien år 1915. Svenska Ostasiatiska kompaniet tillkom år 1907; dess trafik, som från början berörde Kina och Japan, utökades år 1915 med en linje på Indien. Slutligen upprättades Svenska Mexicolinjen år 1912 och Sverige—Nordamerikalinjen år 1915.

Av svenska ångfartygslinjer inom Europa, som tillkommit under de sista åren före kriget, må nämnas tvenne linjer, en från Stockholm och en från Göteborg, på Svarta havet och Levanten.

Yttranden
från åtskil-
liga korporation-
er.

Innan utskottet övergår till motionens hemställan må här i korthet meddelas utdrag av vad de i ärendet hörda korporationerna anfört.

Kungl. kommerskollegium förordar utan närmare motivering, att en utredning i det uti motionen angivna syfte kommer till stånd. I avskrift bifogas en från *handels- och sjöfartsnämnden i Malmö* till kollegium ingiven skrift, om ändrade anordningar beträffande Sveriges konsulatväsende. Däri framhålles bristen på avlönade konsulter i Bulgarien, Grekland, Rumänien och Serbien samt i indiska riket, franska Indo-Kina, Siam och Västindiska brittiska öarna, varjämte påpekas att den hittillsvarande konsulära representationen lämnar stora delar av jordklotet med eftersträfvansvärda handelsmarknader alldeles eller till stor del merkantilt obebakade. Vidare framhålles lämpligheten av konsulatråd, bestående av på en utländsk ort bosatta köpmän med svenska intressen av svensk nationalitet, samt behovet av särskild kurs för utbildning av konsulsaspiranter.

Järnkontoret framhåller, att vår utrikes representation i nu befintligt skick icke kan anses fullt motsvara de stora anspråk, som efter ett blivande fredsslut med uppkommande tävlan nationerna emellan komma att ställas på densamma. Härjämte betonas vikten av att Sveriges intressen i utlandet företrädas av personer, som äga tillräcklig kännedom om svenska förhållanden och på samma gång genom sin utbildning äro väl skickade att bevaka Sveriges intressen.

Svenska trävaruexportföreningen lämnar vissas uppgifter om exporten av trävaror samt påpekar betydelsen av det amerikanska systemet att utsända kunskapare, vilka utom en grundlig kommersiell och teknisk utbildning böra äga specialkunskaper inom särskilda yrkesgrenar. Trävaruindustrien torde för sin del icke undandraga sig att lämna skäligt bidrag till bekostandet av kommersiellt kunskapande för att genom utsända ambulerande attachéer skaffa upplysning om främmande länders behov och tillgångar av trävaror. Attachéerna böra utses av utrikesstyrelsen i samråd med föreningen, som har att utfästa erforderligt bidrag för sin tid.

Sveriges redareförening uttalar utan motivering en tillstyrkan av i motionen föreslagen hemställan.

Sveriges maskinindustrieförening framhåller, att med tanke på den oerhörda konkurrens, som måste uppstå, då den i de kämpande länderna bundna krigsindustrien övergår till fredsindustriella värv, det bör vara av allra största vikt för vårt land att snarast vidtaga sådana åtgärder, som i största möjliga grad skydda och befrämja exportindustrien. Härjämte framhålles vikten av att i främmande länder åstadkomma sammanslutningar av svenska personer. Ett ofrånkomligt villkor är att staten kan erbjuda sådana ekonomiska förmåner att särskilt förtroendeposterna kunna besättas med fullt kvalificerade personer.

Sveriges kemiska industrikontor framhåller vikten av ifrågavarande utredning samt betonar särskilt betydelsen av att från olika länder erhålla snabba och vederhäftiga underrättelser om både nya och äldre företags produktionsmöjligheter, råämnestillgångar samt fluktuationer i pris- och konjunkturfrågor.

Svenska teknologföreningen påpekar den fullständiga saknaden av kommersiell utrikesrepresentation i Europa, söder om Rouen, Berlin och Moskva samt av officiella representanter i det stora flertalet transoceana länder. De nuvarande antagningsbestämmelserna lämna ingen borgen för rekryteringen av kvalificerad arbetskraft. Tvärtom fordras grundligare kommersiell utbildning, varjämte i många fall teknisk utbildning bör tagas i anspråk. För erhållande av kvalificerad arbetskraft erfordras vidare en genomgående revidering av nu gällande löneförhållanden.

Svenska pappersbruksföreningen anför att, på grund av den mördande konkurrens, som vore att vänta efter kriget, motionärens förslag synes vara synnerligen välbetänkt, varför föreningen uttalar de varmaste sympatier för detsamma.

Stockholms handelskammare anser att konsulernas befordringsutsikter böra befordras genom möjlighet för dem att befordras till beskickningschefer. Lönerna böra hållas i tillräcklig hög nivå samt möjligen uppdelas i dels verklig lön dels ersättning för hyra och tjänstepersonal dels gottgörelse för representation.

Handelskammaren i Göteborg instämmer i motionärens syfte samt hävdar vikten av utredning om konsulära representationens utbildning.

Skånska handelskammaren, åberopar samma skrift, som här ovan refereras under kungl. kommerskollegii yttrande, samt anför att en ganska utbredd pessimistisk uppfattning av den diplomatiska och konsulära representationens värde för näring-livet ej bör tillmätas för stor betydelse. Dock synes, särskilt med hänsyn till den enskilda konkurrensen, vara av vikt att staten kan bjuda sådana avlöningsförmåner, att rekryteringen säkerställas.

Handelskammaren i Gävle instämmer utan särskild motivering i motionärens syfte.

Handelskammaren i Karlstad understödjer motionens syfte samt påpekar att handelskamrar i utlandet icke ersätta officiella representanter utan komplettera dessa.

Smålands och Blekinge handelskammare framhåller betydelsen av ökat antal avlönade konsulter och vice konsulter samt handelsattachéer. De sistnämnda böra särskilt placeras på sådana marknader, där svenska fabrikat ännu ej eller i relativt obetydlig grad vunnit insteg.

*Utskottets
yttrande.*

Den av motionären gjorda hemställan om organisatoriska förändringar och utvidgningar i vår utrikesrepresentation, ändringar i utrikesdepartementets lönestat samt förändringar i bestämmelserna för anställning i utrikesdepartementets tjänst avser ärenden, som främst på ekonomiska området men ävenledes i fråga om organisatoriska ändringar inom statsförvaltningens bithörande delar kunna hava betydande räckvidd.

Ett användande i ökad utsträckning av från Sverige utsända avlönade konsulter i stället för åtskilliga av de nu i betydande utsträckning förekommande oavlönade konsulerna kommer helt säkert att innebära en avsevärd ökning i utgiftsstaten för utrikesrepresentationen. Ökningen i antalet handelsattachéer eller tillkomsten av eventuellt andra organ för befordrande av den kommersiella informationen i utlandet har likaledes till följd, att statsverkets ekonomiska medverkan kan komma att krävas i väsentligt större utsträckning än vad för närvarande är fallet. Man torde ej heller kunna bortse från att en utredning av den räckvidd, som motionärens hemställan

innebär, på grund av det intima samarbetet mellan den diplomatiska och konsulära representationen jämväl medför att, åtminstone på en del icke oväsentliga punkter, utrikesrepresentationen, även där denna icke är enbart av kommersiell art, måste falla inom området för den begärda utredningen. Tillika anser utskottet påtagligt, att en utredning, som eventuellt kan utmyнна i en väsentligen förstärkt konsulär representation i utlandet samt utökning av de speciella representanterna för den kommersiella informationen, även måste taga befattning med spörsmålet, huruvida en sålunda förstärkt utrikesrepresentation kan påkalla organisatoriska utvidgningar och förändringar inom departementet för utrikesärendena, givetvis främst inom dess handelsavdelning.

Angående motionärens hemställan om utredning rörande förändrade kompetens- och antagningsbestämmelser för anställning i utrikesdepartementets tjänst, synes denna sak, ehuru utskottet anser densamma böra tillmätas betydande vikt, icke hava den ekonomiska och organisatoriska räckvidd, som övriga nyss påpekade delar av motionärens hemställan.

Ehuru utskottet sålunda väl gjort klart för sig räckvidden av motionärens hemställan, har utskottet, särskilt på grund av de vägande skäl, som blivit framförda av de korporationer, vilka yttrat sig över motionen, kommit till den övertygelsen, att en utredning av den beskaffenhet, varom motionären hemställer, är av behovet påkallad. För utvecklande av Sveriges kommersiella utbyte med utlandet, en angelägenhet, som får anses vara till gagn för landet i dess helhet, torde det vara av stor vikt, att de statliga organen för denna verksamhet organiseras på ett effektivt sätt.

Den närmare anslutningen mellan de diplomatiska och konsulära representanterna samt deras inriktande till gemensamt strävande för befordrande av Sveriges utrikeshandel, som blev följden av riksdagens beslut år 1906, torde i stort sett ha varit till betydande gagn för åstadkommande av ett gott resultat härutinnan. Sedermera vidtagna ändringar i organisationen, exempelvis förordningen den 31 december 1913, ha gått i samma riktning som grundtanken i 1906 års organisation. Ehuru sålunda grundorganisationen för Sveriges utrikesrepresentation efter skilsmässan med Norge enligt utskottets förmenande synes väl lagd, torde dock omfånget av denna representation och särskilt antalet från Sverige utsända avlönade representanter varit otillräckliga för tillvaratagande av landets kommersiella intressen i utlandet. Av vad utskottet närmare berört i sin historik framgår, att antalet avlönade personer på konsulsstaten efter omorganisationen 1906 visat, även om handelsattachéerna inräknas, en minskning gent emot den avlönade perso-

nalens storlek på samma stat före nämnda organisations förändring. Först vid nuvarande tidpunkt har man i fråga om lönade konsulsbefattningar kommit upp till samma antal som före år 1905.

Vägande skäl torde ha förelegat för den inskränkning i den svenska utrikesrepresentationen, som faktiskt förekom efter unionsupplösningen. Dessa skäl ha emellertid icke samma värde nu som vid den ifrågavarande tidpunkten. Då Sverige efter unionsupplösningen hade att ensamt påtaga sig hela kostnaden för utrikesrepresentationen, måste förhållandena medföra en del inskränkningar. Som någon inbesparing å de egentliga diplomatposterna ej gärna kunde förekomma, blev följden den, att indragningarna ägde rum på den kommersiella representationens område. En medverkande orsak härtill var också, att konsulernas betydelse för sjöfarten, sedan trafiken mer och mer övergått till ångfartyg i reguljär fart, nedgått. Industrien i vårt land hade visserligen vid den tiden gjort betydande framsteg men hade dock ingalunda så målmedvetet som nu är fallet inriktat sig på utlandet som marknad för sina alster. Vad som år 1906 kunde anses vara en någorlunda tillräcklig representation, måste nu, med den betydligt ökade omfattningen av våra kommersiella intressen på utlandet, anses vara en i hög grad otillräcklig sådan.

De utökningar och förbättringar i utrikesrepresentationen, som förekommit sedan omorganisationen 1906, hava icke varit oväsentliga, men enligt utskottets förmenande ha de icke hållit jämna steg med den samtidigt pågående stegringen av våra kommersiella intressen på utlandet. Av den på den å sidan 15 förekommande tabellen över Sveriges export till transocean och en del europeiska länder, framgår fullväl, att exportsiffrorna visa en betydligt större stegring än vad som varit fallet med ökningen av anslagen till kommersiell utrikesrepresentation. Anmärkas bör att det icke ansetts lämpligt att medtaga några exportsiffror efter år 1913, då sådana på grund av krigets inverkan i viss mån kunna antagas bli missvisande för bedömandet av handelsutbytet mellan Sverige och vissa länder, varjämte ju även den särskilt under de sista krigsåren inträffade prisstegringen medför missvisande jämförelsetal. Emellertid ha ju av många tecken att döma de äldre industriföretagen inom landet, och icke minst sådana, som representera våra förnämsta exportartiklar, under krigsåren vunnit ökad styrka, varjämte nya företag eller sammanslutningar bland äldre uppstått, med särskilt syfte att inrikta sig på utrikeshandel. Vägande skäl synas således föreligga för antagandet, att exporten och för övrigt hela utrikeshandeln efter krigets slut går en ökad utveckling till mötes.

Med avseende på utökningen i utrikesrepresentation under de senare åren må även framhållas, att denna huvudsakligen kommit konsulaten i den amerikanska kontinenten och Ryssland till godo. Däremot har vår representation i den asiatiska kontinenten med kringliggande öar, i Afrika samt inom Sydöstra Europa sedan omorganisationen år 1906 icke nämnvärt förbättrats. Den bristfälliga representationen å sistnämnda område framhålles för övrigt såväl av motionären som hos vissa av de korporationer, som yttrat sig över motionen. Sålunda anföres, hurusom Sverige saknar avlönad konsularrepresentation i Bulgarien, Grekland, Rumänien och Serbien. Likaledes saknas representanter i brittiska och holländska Indien, franska Indo-Kina och Siam, Västindiska brittiska öarna, på Nordamerikas västkust samt i största delen av Afrika. Man synes därför kunna instämma i det uttalande, som förekommer i en av de förut åberopade inlagorna, nämligen »att, om man ögnar igenom förteckningen över våra svenska konsulat-tjänster, kan man icke värja sig för det omdömet, att den svenska konsulära representationen i utlandet lämnar stora delar av jordklotet med eftersträvansvärda handelsmarknader alldeles eller till stor del merkantilt obevakade.»

Oavsett de här ovan framförda synpunkterna, att vår kommersiella representation ej hållit jämna steg med utvecklingen av våra utrikes handelsförbindelser samt att denna representation visar så att säga »vita fläckar» å världskartan, även å ställen som för Sverige äga förutsättningar att kunna upparbetas till goda handelsområden, tala även andra särdeles välgående skäl för att spørsmålet om organisatoriska förändringar och utvidgningar m. m. av utrikesrepresentationen tages upp till allsidig utredning. Utskottet syftar härvid på de rubbningar i det politiska och kommersiella läget, som åtminstone för en tidsperiod framåt kunna bli en följd av pågående världskrig. En förskjutning av makternas gränslinjer eller en förnyad eller förändrad uppdelning av vissa jordytans intressesfärer bör kunna ge anledning till en omflyttning i utrikesrepresentationen.

Vad som emellertid främst synes betinga en förstärkning av vår representation i utlandet är den handelspolitiska tävlan de stridande grupperna emellan, som av många tecken att döma synes komma att taga vid och fortgå lång tid efter krigets slut. Det gäller då för oss att, om vi ej skola bli allt för mycket distanserade i den stundande kampen om av-sättningsmarknad och förrådsuppköp, på vederbörliga platser äga representanter av egen nationalitet, väl kvalificerade att bevaka och befrämja vårt lands intressen.

Främst bland uppgifterna för en eventuell utredning om en förbättrad utrikesrepresentation sätter utskottet spørsmålet om en ökning av den avlönade, alltså af svenska konsulattjänstemän bestående konsulsrepresentationen. Härvid bör tydligen tagas i övervägande såväl befrämjandet av Sveriges kommersiella intressen å de orter, där sådana avlönade tjänstemän kunna ifrågasättas, som ävenledes den ökade kostnaden för statsverket, som den eventuella utökningen av konsulatkåren kommer att innebära.

Som föremål för utredning må vidare nämnas det såväl i motionen som i vissa av de till utskottet inkomna yttrandena påpekade behovet av en utveckling av handelsattachéinstitutionen i syfte att härigenom befrämja den vid sidan om konsulatrepresentationen erforderliga kommersiella informationen. Bland åtgärder, syftande i samma riktning, må nämnas anställande av inom särskild teknisk eller kommersiell yrkesgren utbildade personer för upplysningars inhämtande, en metod som lär ha använts av en del andra stater, samt kommersiellt kunskapande genom ambulerande attachéer.

Utredningen om en förbättrad utrikesrepresentation på det kommersiella området bör även taga sikte på åtgärder för erhållande av kvalificerad arbetskraft. Det gäller här såväl att rekryteringen och utbildningen för inträde i utrikesdepartementets tjänst på lämpligt sätt tillgodoses som även att tillbörlig hänsyn tages till den högre kvalificerade arbetskraftens större fordringar med avseende å avlöning.

Angående vikten av att avlöningsförhållandena inom utrikesdepartementet ordnas så, att väl kvalificerad personal kan påräknas, uttalar Stockholms handelskammare följande, enligt utskottets förmenande, beaktansvärda ord: »Enskild förmögenhet får, såsom nu mestadels måste bli fallet, under inga omständigheter göras till en förutsättning för besättande av de högre platserna. Förtjänst, skicklighet och lämplighet böra härvid bli ensamt avgörande. Enda utvägen att genomföra en verkligt demokratisk lösning av hithörande befordringsfrågor är sålunda, att lönerna hållas på en tillräckligt hög nivå.»

Från flera håll har pekats på behovet av en grundligare kommersiell skolning för den personal, som utbildas för den konsulära tjänsten. Härom säger Skånes handelskammare: »Handelskammaren anser det höjt över varje tvivel, att det viktigaste villkoret, för att vår utrikesrepresentation skall kunna tjänstgöra på ett för näringslivet tillfredsställande sätt, är, att den rekryteras av folk med god merkantil skolning. Utan att underkänna be-

tydelsen av handelshögskoleutbildning och språkkunskap förmenar handelskammaren dock, att den främsta meriten vid inträde å konsulsbanan bör vara längre tids praktisk verksamhet inom affärslivet å sådana poster, där tillfälle gives att samla erfarenhet angående handels och industriens skilda grenar och därinom härskande olika förhållanden.» Utskottet anser, att de synpunkter som nu anförts äro värda att beaktas vid en utredning, men vill dock tillägga, att i konsuls tjänstebefattning ingå göromål, för vars behöriga skötsel även andra utbildningskvalifikationer än de rent merkantila torde vara erforderliga.

Den ifrågasatta utredningen synes också böra omfatta de organisatoriska förändringar inom utrikesdepartementet, som betingas av en utvidgning av den kommersiella delen av dess verksamhet samt andra frågor som stå i närmare samband med utvecklingar och förbättringar i landets kommersiella utrikesrepresentation, exempelvis förmedlandet av kommersiella upplysningar från utlandet till näringsverksamheten inom landet, samverkan mellan konsulaten och de svenska handelskamrarna i utlandet, inspektionen över honorärkonsulernas verksamhet m. m.

Då det av utskottets hittills gjorda uttalande möjligen kan framgå, att utskottet i sitt tillstyrkande av den begärda utredningen om förändringar och utvidgningar i utrikesrepresentationen låtit sig ledas uteslutande av hänsyn till handeln, industrien och sjöfarten, må det här betonas, att jordbrukets krav såväl för upparbetande av dess exportmarknader som för införskaffande från utlandet av för denna närings drift behövliga förnödenheter böra tillgodoses vid uppgörande av förslag till en effektiv utrikesrepresentation.

För att vår kommersiella utrikesrepresentation må vara i stånd att omedelbart efter krigets slut tillgodose de ökade krav, som helt säkert komma att ställas på densamma, vill utskottet understryka vikten av att den ifrågasatta utredningen må oförtövat taga sin början, samt att utredningens resultat måtte snarast möjligt bli föremål för statsmakternas prövning.

I anslutning till det anförda samt med anledning av förevarande motion får utskottet hemställa,

att andra kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta verkställa en allsidig utredning angående behovet av förändringar och utvidgningar av vår utrikesrepresentation jämte

erforderliga ändringar i dess lönestat samt om lämpliga ändringar i kompetens- och antagningsbestämmelserna för anställning i utrikesdepartementets tjänst allt i syfte att vår utrikesrepresentation skall vara i stånd att tillgodose de ökade krav, som ur kommersiell synpunkt kunna komma att ställas på densamma efter krigets slut, ävensom vidtagna de åtgärder, vartill utredningen må kunna föranleda.

Stockholm den 3 maj 1918.

På utskottets vägnar:

ALEX. THORE.

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar *Thore, Hagman* i Stockholm, *Ericson* i Funäsdalen, *Hedlund* i Östersund, *Andersson* i Nacka, *Nilsson* i Vibberbo, *Andersson* i Prästbol och *Olsson* i Norrhyttan.

Bilaga 1.

Stockholm den 3 april 1918.

Till Riksdagens Andra Kammarens femte tillfälliga utskott.

Sedan Kungl. Kommerskollegium genom nådig remiss anbefallts avgiva och till Eder överlämna yttrande rörande en av herr Nylander inom andra kammaren väckt motion, nr 280, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m., får Kollegium förorda, att en utredning i det uti motionen angivna syfte kommer till stånd.

En Kollegium tillhandakommen skrivelse i förevarande ämne från handels- och sjöfartsnämnden i Malmö överlämnas härjämte i avskrift.

K. A. FRYXELL

Nils Carlsson

Gordon Ernberg.

Avskrift.

Till Kungl. Maj:ts och rikets Kommerskollegium, Stockholm.

Handels- och sjöfartsnämnden i Malmö får härmed vördsamt hos kungl. kollegium göra framställning om vissa ändrade anordningar beträffande Sveriges konsulatväsen, vilka enligt nämndens mening skulle vara ägnade att stärka och höja vårt konsulatväsendes förmåga att främja svensk handel och industri.

Under den tid, då vår nu gällande konsultförordning förbereddes och utarbetades, väcktes allmänt inom svenska affärskretsar ett livligt intresse för denna angelägenhet, något, som jämväl framgår av de yttranden, vilka på anmaning avgåvos i frågan till vederbörande från olika korporationer och organ för handel och industri; och man gjorde sig nog ganska allmänt i dessa kretsar höga förväntningar om, att den blivande organisationen av Sveriges konsulära representation skulle visa sig mäktig att på ett effektivt sätt stödja våra handels- och industriintressen i utlandet. Den avfattning, konsultförordningen erhöll i fråga

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 13 saml. 5 avd. 8 häft. (Nr 8)

om våra konsulers allmänna skyldigheter, gav även stöd åt den förhoppning, att de nämnda önskemålen skulle förverkligas. Under de år, som sedan dess förflutit — krigsåren frånräknade — hava vi fått bevittna, hurusom vår svenska handelsflotta kraftigt utvecklats, och hurusom svenska varor på svenska kölar i allt större omfattning sökt sig till gamla och nyförvärvade marknader och detta i långt hastigare tempo och större skala, än man väl i allmänhet vågat förvänta. Att vår svenska konsulära representation i den nya gestaltning, den erhöi efter upplösningen av unionen med Norge, i icke ringa mån främjat de uppnådda framgångarna, torde allmänt med tacksamhet erkännas. Numera, då mer än ett decennium förflutit, sedan konsulatförordningen tillkom, samt även några år gått till ända efter den i vissa avseenden rätt betydelsefulla kungl. kungörelsen av den 21 december 1913, varigenom konsulerna knötos fastare vid legationerna och mera effektivt underordnades dessa, där icke den diplomatiska och konsulära befatningen förenades på en hand, har man emellertid i affärskretsar kunnat mera stadga sitt omdöme om lämpligheten av vår lagstiftning på hithörande område. I allmänhet torde sålunda uppfattningen i nämnda kretsar vara den, att, särskilt under nuvarande handelspolitiska förhållanden, Sveriges konsulära representation icke visat sig vara i stånd att tillräckligt kraftigt och verksamt främja svenska handelsintressen. De mångahanda andra krav, som ställas på våra konsulater och de särskilt under krigsåren hopade löpande göromålen, måste givetvis för konsulerne försvåra att åt våra handelsintressen ägna den uppmärksamhet och det intresse, varpå affärsvärlden gör berättigade krav, och konsulernas bundenhet vid och beroende av beskickningarna synes icke vara ägnad att uppmuntra de förstnämnda till självständiga initiativ eller till något verksammare ingripande till fromma för vår handel och övriga ekonomiska förbindelser med utlandet. Härtill kommer även, att Sverige i många delar av världen är i konsulärt avseende ytterst otillfredsställande representerat.

I Bulgarien, Grekland, Rumänien och Serbien finnas sålunda inga avlönade konsulater för vårt land. I det stora indiska väldet, liksom i franska Indo-Kina och Siam, vidare i Västindiska brittiska öarna m. fl. länder råder samma förhållande. I Persien tillvaratagas svenska undersåtars intressen av franska ministern i Teheran. Längs efter Nord- och Sydamerikas västkust synes icke finnas någon svensk konsul annorstädes än i San Francisco, och de nämnda länderna äro icke de enda, där Sverige icke bevakar sina intressen genom svenskar. Ögnar man igenom förteckningen över våra svenska konsulatjänster, kan man icke värja sig för det omdömet, att den svenska konsulära representationen i utlandet lämnar stora delar av jordklotet med eftersträvansvärda handelsmarknader alldeles eller till stor del merkantilt obebakade. Man kan icke vänta sig, att en konsul, undersåte i det land, där han skall tillvarataga främmande intressen, skall vara dessas taleman emot sitt eget land i de fall, där intressena kollidera. Denna synpunkt har under kriget skärpts.

Efter erinring om dessa för kungl. kollegium kända förhållanden tillåter nämnden sig att framlålla några önskemål och förslag till anordningar, som nämnden för sin del tror skulle verka i sådant syfte, som ovan anförts, nämligen att främja våra handels- och näringsintressen i utlandet.

Först och främst vill nämnden uttala det önskemålet, att konsulerna i deras verksamhet för främjande av svensk handel och varuomsättning i utlandet komma att sortera direkt under kungl. kollegium, så att ledningen av deras ifrågavarande verksamhet må underställas samma enhetliga övervakande skydd, som kommer dessa intressen till del inom landet. Om framdeles ett särskilt departement för handel och sjöfart inrättas, torde böra tagas i övervägande, huruvida konsulatväsendet i avseende å den utrikes handeln och sjöfarten skall ledas av departementet eller av kollegium. Vidare föreslår nämnden, — på sätt redan för snart tjugo år sedan föreslogs —, att hos den myndighet i Sverige, under vilken konsulatväsendet sorterar, inrättas ett särskilt *upplysningskontor* för handel och näringar med uppgift att *dels* förmedla kommersiella förfrågningar till konsulerna och genom bearbetande, offentliggörande eller på annat sätt för näringsidkarna tillgodogöra de från konsulerna inkommande upplysningarna, *dels* ock att organisera ett allsidigt, effektivt upplysningsarbete i utlandet i fråga om såväl Sverige självt som särskilt Sveriges resurser, då det gäller framalstrande och avsättning av sådana produkter och varor, som för respektive marknader kunna vara av betydelse.

De ganska stora krav, som med sådana anordningar komma att ställas på våra konsulter för vår handel och våra näringar, torde icke kunna fyllas med mindre konsulerna erhålla större självständighet och frihet i sin verksamhet, och vidare till deras förfogande ställas tillräcklig arbetskraft, icke blott för biträde med de löpande ärendena utan även särskilt för tillhandagående med upplysningar för handeln och exportindustrien m. m. Därjämte böra i största möjliga utsträckning upprättas avlönade konsulat med löneförmåner, som möjliggöra för konsulerna att värdigt upprätthålla den representativa ställning, de böra intaga, samt böra, såvitt möjligt, till konsulter utses män av svensk nationalitet, av vilka verkligt intresse och vaken nitälskan för hemlandet kunna förväntas. Då enligt den mening, nämnden sålunda gör gällande, våra konsulat skulle — utom fullgörandet av viktiga ämbetsgöromål enligt lagstiftningen och besörjandet av den vakthållning om svenska intressen, som är dem anförtrodd —, främst företräda de svenska handels och näringsintressena i utlandet, finner nämnden det vara önskligt, särskilt å viktiga platser, där det gäller att förvärva, bibehålla och förkovra marknad för svenska varor, att handelsattachéerna fästas vid våra konsulat och icke, såsom för närvarande är regel, vid våra beskickningar.

För knytande till konsulaten såsom organ för upplysningsverksamheten borde, enligt nämndens mening, såsom *konsulatråd* anställas lämpliga, å respektive platser bosatta köpmän med svenska intressen av svensk nationalitet, allt efter omständigheterna en eller flera, vilka då tillsammans skulle utgöra en konsulatets *handelsnämnd*, med uppgift att framlägga förslag till åtgärder för svenska intressens främjande m. m. och att lämna konsuln ledning i hans kommersiella verksamhet.

Där svenska *handelskamrar* finnas eller inrättas å platser i utlandet, bör tillses, att sådana kamrar intimt samverka med konsulaten, samt att de till dessa intaga sådan ställning, som ovan tänkts böra tillkomma handelsnämnden. Till

stöd för en sådan verksamhet i förbindelse med konsulaten borde statsbidrag kunna beviljas dylik handelsnämnd eller handelskammare, förutsatt, att dess medlemmar vore uteslutande svenska medborgare.

I detta sammanhang vill nämnden även ifrågasätta, huruvida det icke kunde vara lämpligt, att vid handelshögskolan inrättades en särskild kurs för utbildning av aspiranter på den konsulära tjänstemannabanan.

Tillika antager nämnden, att konsulernas verksamhet skulle göras mera effektiv, om den bereddes mera tillfälle att beresa såväl sina distrikt som Sverige, särskilt för samråd med icke blott kollegium utan även handels och industriens representativa organ. Att bibehålla beröringen med hemlandet lär vara en nödvändig faktor för att bliva en god utpost för Sverige.

Nämnden har i det nu anförda i allmänna drag framhållit, i vilken riktning nämnden tänkt sig en vidare utveckling av vårt konsulatväsen för att detsamma må sättas i stånd att kraftigare och bättre främja svenska näringsintressen. Ehuru nämnden ingalunda är blind för, att man här hemma framför allt torde böra inrikta sig på att göra Sverige, så att säga, till ett självförsörjande land, i syfte att bliva allt mindre beroende av utlandet, är det dock högst nödvändigt att tillse, att vårt land icke kommer att varda efterblivet under den kapprustning och tävlan i ekonomiskt avseende, som redan nu är å bane länderna emellan, och som kan väntas bliva ännu skarpare efter en blivande fred. Den stora kapitalbildning, som här ägt rum under krigsåren, och den mängd nya industrier, som samtidigt uppstått, tala för, att Sverige skulle kunna betydligt utvidga sin handel på utlandet, om våra näringsidkare erhöle det stöd och den hjälp, som ett väl organiserat och av nit om hemlandet besjälade konsulatväsende kunde erbjuda.

Med åberopande av vad nu anförts, får nämnden hemställa, att kungl. kollegium ville vidtaga åtgärder för erhållande av sådana ändringar i konsulatförordningen samt föreskrifter i övrigt, varigenom ovan uttalade önskemål kunde förverkligas.

Malmö den 22 februari 1918.

Å handels- och sjöfartsnämndens vägnar:

HUGO LINDGREN

(stämpel)

Emil Gjertsson.

Bilaga 2.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 15 nästlidne februari har utskottet velat bereda Jernkontoret tillfälle att avgiva yttrande i anledning av en utav herr Erik Nylander väckt motion nr 280 om skrivelse till Kungl. M:t angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m.

Till besvarande av denna remiss få fullmäktige i Jernkontoret härmed anföra följande.

Såsom motionären i motiveringen för sina förslag anfört, tala åtskilliga omständigheter för en förnyad undersökning av Sveriges utrikesrepresentation ur kommersiell synpunkt. Sedan berörda representation senast organiserades, har vårt land i fråga om handel, industri och sjöfart gjort sådana framsteg, att enbart detta innefattar anledning till övervägande, huruvida den nuvarande organisationen av landets kommersiella informationsväsen kan anses tillfredsställande. Men härtill kommer, att efter ett blivande fredsslut helt visst kan emotses en sådan tävlan nationerna emellan, att mycket höga fordringar komma att ställas på vår utrikesrepresentation, för att Sverige härvid skall kunna med framgång göra sig gällande.

Att sagda representation i nu befintligt skick icke kan fullt motsvara berörda anspråk, finna fullmäktige i likhet med motionären otvivelaktigt. Fullmäktige anse sig i sakens nuvarande läge icke kunna närmare ingå på frågan om lämpliga åtgärder för vinnande av det viktiga önskemålet, ett effektivt kommersiellt informationsväsen, då härför kräves en utredning, som fullmäktige icke äro i tillfälle att verkställa, men vilja dock redan nu såsom sin mening framhålla angelägenheten av, att Sverige, särskilt inom de områden, som för dess handel, industri och sjöfart äro av större betydelse, måtte kunna företrädas av personer, som äga tillräcklig kännedom om svenska förhållanden och på samma gång genom sin utbildning äro väl skickade att bevaka Sveriges intressen.

Av det ovan sagda framgår, att fullmäktige för sin del finna det önskvärt, att åtgärder i den remitterade motionens syfte måtte snarast möjligt komma till stånd. Stockholm den 8 mars 1918.

På Fullmäktiges i Jernkontoret vägnar:

G. Geijer.

Axel Koraen.

Bilaga 3.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Med anledning av utskottets remiss å motionen nr 280 angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m. får Svenska trävaruexportföreningen vördsamt anföra följande.

För vårt land blir det efter fredsslutet ett livsvillkor att med hjälp av den oceangående handelsflotta, vi då kunna äga kvar, åstadkomma direkta handelsförbindelser med särskilt de varma länderna, på det att vi icke skola få alltför dyrt köpa de livsmedel och råvaror för industrien, varav landet har behov. Dessa handelsförbindelser skola i sin ordning medföra avsättning av våra exportartiklar till samma länder, och således skola vi ur det nödläge, vari vi genom kriget blivit försatta, kunna arbeta oss fram till ett väsentligt större oberoende av de stora handelsstäderna, om vi med kraft, klokhet och skyndsamhet inrätta oss härför.

Medlet att ernå livligare direkta förbindelser med utlandet är — utom det arbete, som måste härpå nedläggas av de enskilda affärsmännen, industriidkarna och redarna — ett kraftigt stöd av vårt lands diplomatiska och kommersiella beskickningar i utlandet, vilka hava till uppgift att dels bereda väg för den enskilda företagsamheten dels lämna den enskilde sin hjälp i alla de fall, där sådan erfordras i det främmande landet. Dessa beskickningar hava, särskilt vad angår de transoceanska länderna, långt före kriget visat sig otillräckliga och bliva det i än högre grad efter kriget, då från alla länder de största ansträngningar komma att göras för att varje land må vinna största möjliga del av varuutbytet. Det måste anses såsom en förlegad ståndpunkt att beteckna vår representation i utlandet såsom en onödig och onyttig lyx. Och om den hittills i mycket varit bristfällig och delvis föga givande, så har det främst berott av en bristfällig organisation. Desto större skäl är då att efter de stora handelsländernas exempel kraftigt och snabbast möjligt arbeta på avhjälpandet av förefintliga brister, så att representationen kan verka med all erforderlig styrka.

Vad angår utförseln från Sverige av trävaror, så har under senaste tiden en icke oväsentlig stegring därav ägt rum till länder, med vilka Sverige förut ägt föga förbindelser. Så har avsättningen till följande länder utgjort:

	Standards 1904	Standards 1913
Grekland	1.025	1.537
Turkiet	—	3.225
Algeriet, Tunis, Marocko	5.484	27.150
Egypten	10.932	8.572
Brittiska Sydafrika	17.168	35.577
Övriga Afrika	6.498	12.975
Australien	5.078	21.124
Sydamerika	667	6.245

S:a 46.852 S:a 116.405

Att vi för denna ökning av utförseln hava att tacka i främsta rummet vår direkta sjöfart på dessa länder medels de på sista årtiondet tillkomna regelbundna ångbåtslinjerna lider icke något tvivel. Sålunda har till en förbindelseled knutits andra, och en växelverkan dem emellan uppstått. Men nämnda utveckling bör kunna ytterligare fortskrida, och i samma mån så sker kunna nya handelsförbindelser uppstå, avseende icke blott införseln från dessa länder utan även utförseln dit från Sverige, allt till fromma för hela vårt land. En ökad representation i dessa länder

blir då oavvislig, för så vitt vi skola kunna väl tillvarataga och bevaka våra intressen därstädes. Största vikten ligger härvid på ett verksamt kommersiellt kunskapande av personer med god handelsutbildning och i stånd att utföra ett vaket och självständigt pionärarbete. Även duktiga konsulattjänstemän erfordras till skydd för våra ökade handelsintressen. Att vi på detta fält hafva mycket att upparbeta och vinna framgår därav, att, enligt gjord beräkning, ännu omkring 500 miljoner kronor av vår handelsomslutning förmedlas av utländska mellanhänder.

I fråga om sättet för inhämtande av upplysningar i handels- och industri-frågor synes det amerikanska systemet förtjänt av största uppmärksamhet. Enligt detta anställer det amerikanska handelsdepartementet olika kunskapare för var och en av de många olika grenar av handel, industri och hantverk m. m., varom upplysning anses av nöden. Efter att hava genomgått en grundlig kommersiell och teknisk utbildning specialiserar sig varje sådan kommissarie på en särskild kunskapsgren, och när så skett och vederbörande är väl rustad för sitt värv, utsändes han till olika länder för att i vart och ett av dem noga studera förhållandena, d. v. s. inköps- resp. avsättningsmöjligheterna m. m., samt därom avlåta berättelser till departementet.

Ett sådant system, om än i mycket mindre skala, skulle säkerligen vara våra näringar till värdefull hjälp. Systemet förutsätter givetvis, att avlöningen till de utsända kunskaparna är sådan, att den lockar unga dugande män in på banan samt sätter dem i stånd att i utlandet uppträda under icke alltför blygsamma förhållanden. Det kan dock befaras, att man hos oss framdeles, såsom hittills, icke skall hava nog öppen blick för denna sida av saken och att i följd härav nödiga medel icke skola av staten anvisas för ändamålet. Då likväl industrien och utrikes handeln onekligen hämta direkt fördel av en bättre representation i utlandet, framställer sig den tanken, huruvida industrien och handeln kunna vara villiga att bidra till den del av kostnaderna, som avser det kommersiella upplysningsarbetet.

Vid överbägandet av denna fråga har trävaruexportföreningens centralstyrelse antagit, att trävaruindustrien för sin del icke skall undandraga sig att för bekostande av sådan del av det kommersiella kunskapandet genom utsända ambulerande attachéer, som avser att skaffa upplysning om främmande länders behov och tillgångar i avseende å trävaror, lämna skäligen bidrag härtill. Det har härvid förutsatts, att vederbörande attaché utses av utrikesstyrelsen i samråd med föreningen, samt att föreningen utfäster erforderligt bidrag för viss tid, t. ex. fem år i sänder, och förnyar sådan utfästelse, därest det visar sig att anordningen varit eller kan antagas bliva till nytta för industrien.

Om på liknande sätt andra grenar av industri och handel genom sina sammanslutningar visa sig beredda att i handling främja en tidsenlig utrikesrepresentation, torde detta vara eguat att borttaga den ohäga för en grundlig förbättring därav, som så länge hos oss gjort sig gällande. Om nyttan därav för hela landet är trävaruexportföreningen fullt övertygad, icke minst därför att på detta sätt kan fostras en vaken, verksam och kunskapsrik köpmanskår, egnad att med åtminstone någon utsikt till framgång upptaga kampen med de nationer, som äro bättre rustade än vår nation i detta avseende. Med den otillräckliga och för

sin uppgift ofta mindre väl skickade representation vi nu äga, bliva vi snart ohjälpligt överflyglade av andra mera företagsamma folk. Det är därför enligt föreningens mening av allra största betydelse, att vi nu söka taga ett stort steg framåt och att vi göra det genast.

Svenska trävaruexportföreningen vill därför på det livligaste ansluta sig till motionärens förslag och hemställa om bifall därtill.

Stockholm den 25 mars 1918.

SVENSKA TRÄVARUEXPORTFÖRENINGEN:

Carl Berg.

Th. A. Askergren.

Bilaga 4.

Till Riksdagens Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Sedan utskottet i skrivelse den 15 februari 1918 berett Sveriges Redareförening tillfälle inkomma med yttrande över i kammaren av herr Nylander väckt motion nr 280 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m. i syfte att göra denna representation bättre skickad att på ett effektivt sätt fylla de ökade krav, som ur kommersiell synpunkt torde komma att falla på densamma efter krigets slut, får föreningen, som anser en omgestaltning för tillgodoseende av berörda syfte vara av behovet påkallad, härmed vördsamt uttala sig för en tillstyrkan av i motionen föreslagen hemställan.

Göteborg den 28 mars 1918.

SVERIGES REDAREFÖRENING

Justus A. Waller.

A. Nordborg.

Bilaga 5.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Stockholm.

Med anledning av utskottets skrivelse av den 15 sistlidne februari, varigenom Sveriges Maskinindustriförening satts i tillfälle avgiva yttrande över den av herr

Erik Nylander den 4 februari 1918 inom riksdagens andra kammare väckta motionen angående vissa förändringar och utvidgningar av utrikesrepresentationen m. m. får föreningen härmed anföra följande.

Svenska maskinindustriella alster hava under de senaste årtiondena vunnit en allt mera omfattande avsättning på världsmarknaden, och inom vissa branscher stå våra fabrikat såsom ledande på grund av erkänd hög kvalitet och standard. På grund av genom världskriget framkallade förhållanden hava våra maskinindustriella produkter under detsamma rönt en alldeles särskilt stark efterfrågan. Om ock denna efterfrågan i det stora hela taget måste anses vara av mera temporär karaktär, så hava dock en hel del även för framtiden värdefulla förbindelser kunnat knytas och svenska fabrikat kunnat introduceras på många ställen, där förut utländskt marknadsherravälde hindrat detta. Den exporterande maskinindustrien har även genom utvidgningar och nyanläggningar rustat sig för en betydligt stegrad exportverksamhet även efter kriget.

Med tanke på den oerhörda konkurrens, som givetvis måste uppkomma, då den i de kämpande länderna bundna krigsindustrien kan övergå till fredsindustriella värv, måste det anses vara en fråga av allra största vikt för vårt land, att snarast sådana åtgärder vidtagas, som i största möjliga grad kunna skydda och befrämja den svenska exportindustrien.

Stor betydelse skulle enligt föreningens åsikt härvid en kraftig, väl organiserad utrikesrepresentation kunna hava, så att de svenska intressena i större utsträckning än hittills bleve tillvaratagna av därtill dugande och lämpliga svenska undersåtar. Även borde verkas för åstadkommande i främmande länder av sammanslutningar av svenska personer såsom handelskammare, handelsnämnder e. d.

För att nå dessa syften torde det vara ett ofrånkomligt villkor, att de resp. förtroendeposterna (konsuler, handelsattachéer m. fl.) erbjuda sådana ekonomiska förmåner, att de kunna besättas med dugande och för sitt värv väl kvalificerade personer.

En allsidig utredning av de i ifrågavarande motion omnämnda förhållandena synes förtjäna allt beaktande, och Sveriges Maskinindustriförening får sålunda hemställa att omnämnda motion måtte tillstyrkas av utskottet.

Stockholm den 26 mars 1918.

SVERIGES MASKININDUSTRIFÖRENING

Hadar Hallström.

Amos Kruse.

Till Riksdagens Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 15 nästlidne februari har Ni lämnat Sveriges Kemiska Industrikontor tillfälle att avgiva yttrande över en av herr Nylander inom kammaren väckt motion, nr 280, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m.

Med föranledande härav får Industrikontoret anföra följande.

De ändrade förhållanden, som kriget medfört och alltjämt medför, torde mer än någonsin komma att ställa stora krav på vår utrikesrepresentation efter ett kommande fredsslut. I de flesta länderna hava under krigsåren handelsdepartementen moderniserats för att kunna motsvara den kommande tidens höjda krav, representationen utåt har på allahanda sätt stärkts och omfattande förberedelser vidtagas för att kunna värna och utnyttja de merkantila och industriella möjligheterna. Så hava exempelvis inom ententeländerna ömsesidiga föreningar bildats med syfte att ingående studera de respektive ländernas råämnestillgångar, produktion, behov och övriga möjligheter för en vidgad industriell och merkantil verksamhet. Särskilda kommissioner hava utsänts för att studera handelsförhållandena hos bundsförvanterna, de neutrala staterna och kolonierna, flerstädes hava nya handelskammare inrättats och genom muséer och utställningar hemma och utomlands befrämjas kunskapen om den egna och konkurrenternas produktion. De olika länderna hava under kriget måst lära sig att bättre tillvarata och utnyttja de egna resurserna. Blockadkriget har framtvingat nya fabrikationer. Särskilt har för den kemiska industrien öppnats stora arbetsfält och ej minst hos oss ställas stora krav och förhoppningar på denna industrigren. Det blir därför, då ändrade förhållanden inträda, för vår kemiska industri viktigare och av större intresse än någonsin att kunna från olika länder erhålla snabba och vederhäftiga underrättelser om både nya och äldre företags produktionsmöjligheter, om råämnestillgångar m. m. samt att erfaras alla fluktuationer i pris- och konjunkturfrågor, så att vår svenska kemiska industri må kunna beredas möjligheter att effektivt upptaga kampen med de främmande produktionerna.

Sveriges Kemiska Industrikontor vill därför för sin del på det livligaste in stämma uti de i motionen framlagda synpunkterna och framförda yrkandena.

Stockholm den 26 mars 1918.

SVERIGES KEMISKA INDUSTRIKONTOR:

Birger Carlson.

Otto Englund.

Adolf Schoultz.

Bilaga 7.

Till Riksdagens Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Till Svenska Teknologföreningen remitterad, inom riksdagens andra kam-
mare av herr Nylander väckt motion, nr 280, rörande vissa förändringar i utrikes-
representationen m. m. har av föreningens styrelse för utlåtande överlämnats till
en kommitté bestående av direktörerna C. G. Lindblom och Carl Sahlin, över-
ingeniör Erik Aug. Forsberg, civilingeniör Hj. de Laval och redaktör G. Tisell.

Sedan denna kommitté i den 27 p:to daterad skrivelse yttrat sig rörande
motionen, och föreningens styrelse vid sammanträde den 3 d:s beslutat till alla
delar instämma i vad kommittén i ärendet anfört, översändes härmed kommitténs
ifrågavarande skrivelse.

Stockholm den 4 april 1918.

För SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS STYRELSE

Karl A. Rossander.

K. A. Fröman.

Till Svenska Teknologföreningens Styrelse.

Riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskott har till Svenska
Teknologföreningen remitterat andra kammarens motion, nr 280, av herr Nylander
rörande vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m.
och har styrelsen på sammanträde den 27 sistl. febr. beslutat hänskjuta ärendet
till undertecknade kommitterade med anmodan att till styrelsen inkomma med
det yttrande, vartill ifrågavarande motion kan giva anledning.

I anslutning härtill få kommitterade göra följande uttalande:

Motionärens förslag innebär, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa

1) att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte vidtaga en
allsidig utredning

a) om de organisatoriska förändringar och utvidgningar,
som inom vår utrikesrepresentation äro nödvändiga, för att
denna skall på ett tillräckligt effektivt sätt kunna fylla de
ökade krav, som ur kommersiell synpunkt torde komma att
falla på densamma efter krigets slut;

b) om de ändringar, som böra ifrågakomma i Kungl.
utrikesdepartementets lönestat, för att få löneförmånerna
bättre anpassade och mera lockande, samt likaså vilka för-
ändringar, som böra vidtagas i kompetens- och antagnings-
bestämmelserna för anställning i Kungl. utrikesdepartementets
tjänst; samt

2) att Kungl. Maj:t ville till nästa års riksdag framlägga de förslag, till vilka dessa utredningar kunna giva anledning.

Vid bedömande av frågan, huruvida en utredning i av motionären angivet syfte är av behovet påkallad, är nödvändigt att i första hand klargöra, huruvida vår utrikesrepresentation med dess nuvarande organisation är i stånd att på ett för landet i sin helhet och speciellt för dess näringsliv tillfredsställande sätt fylla de anspråk man måste ställa på densamma. Därvid måste två olika synpunkter komma till beaktande nämligen dels representationens omfattning och dels dess effektivitet.

Våra utrikesrepresentanter kunna i detta sammanhang begränsas till avlönade tjänstemän, och då motionens syfte tydligen endast berör kommersiella förhållanden, kommer i det följande att fästas avseende förnämligast vid konsulatväsendet, d. v. s. generalkonsuler, konsuler och vice konsuler samt därjämte handelsattachéer.

Beträffande den kommersiella utrikesrepresentationens nuvarande omfattning kan man omedelbart fastslå, att densamma är högst otillfredsställande. Som skäl härför behöver endast framhållas, att vad Europa beträffar vi äro fullständigt i saknad av sådan representation söder om Rouen, Berlin och Moskva samt att vi likaledes alldeles sakna officiella representanter i stora flertalet transoceaniska länder, vilka äro producenter av för oss behövliga livsmedel och råvaror och konsumenter av våra industriprodukter. Denna omständighet finner sin förklaringsgrund däri, att man vid tillsättandet av representanter i utlandet utgått från den principen, att ett officiellt ombud borde finnas, där ett större antal svenskar på grund av förhållandena samlats eller där svenska förbindelser etablerats på grund av enskilt initiativ. Detta kan måhända hittills hava varit tillfyllest, men med nutidens och ännu mera med framtidens säkerligen mycket intensiva konkurrens på världsmarknaden måste staten genom sina officiella representanter leda det enskilda initiativet in på nya handelsvägar och sedermera stödja den enskilda företagsamheten med alla tänkbara medel. Särskilt böra statsmakterna ägna sin uppmärksamhet åt den kommersiella informationen såsom ett särdeles betydelsefullt led i handelsförbindelsernas utveckling och med tanke härpå låta möjligheten till framtida handelsförbindelser vara det utslagsgivande momentet vid utsändandet av utrikesrepresentanter. Då möjligheter att etablera direkta handelsförbindelser finnas i stor utsträckning och ett förverkligande därav är en tvingande nödvändighet i och för landets förseende med livsmedel och för att giva ett välbehövt stöd åt våra exportindustrier, är det statens sak att så utöka sina utrikesrepresentanters antal, att alla för handeln betydelsefulla platser bli besatta.

Men även med ett stort antal representanter är ej organisationens effektivitet tryggad. Härför fordras också kvalificerad arbetskraft. Enligt kommittéens uppfattning utgöra de nuvarande antagningsbestämmelserna för inträde i utrikesdepartementets tjänst (förordningen av den 29 juni 1912) ingen som helst borgen för att rekryteringen blir på lämpligt sätt tillgodosedd. Tvärtom synes det vara en oavvislig nödvändighet, att fordringar uppställas på en grundligare

kommersiell utbildning och kännedom om svenska handelsförhållandena, varjämte det synes vara ett önskemål, att i många fall därjämte teknisk utbildning tages i anspråk. För vinnande av bästa möjliga resultat måste, till skillnad från vad nu synes vara fallet, den allra största hänsyn tagas till de sökandes rent personliga egenskaper med uteslutande av alla föråldrade byråkratiska former. Det synes, att vid antagning av aspiranter eller tillsättande av befattningar ett värdefullt stöd skulle kunna lämnas utrikesdepartementet av vissa institutioner såsom Sveriges Industriförbund, Svenska Teknologföreningen, Sveriges Allmänna Exportförening samt Stockholms och Göteborgs handelskammare. Man kan därvid tänka sig, att dessa institutioner antingen erhålla rätt att inkomma med förslag till kandidater eller ock avgiva yttrande rörande föreslagna kandidater.

För erhållande av den erforderliga kvalificerade arbetskraften torde emellertid tarvas en genomgående revidering av nu gällande löneförhållanden, med vederbörlig hänsyn tagen dels till den högre kvalificerade arbetskraftens större fordringar och dels till nuvarande tiders allmänna prisstegringar.

Med tanke på den verkliga kapplöpningen på handelsns område, som redan börjat och som efter freden säkerligen kommer att bliva mycket skarp, synes det vara av allra största vikt, att den föreslagna utredningen kommer till stånd så snart, att Kungl. Maj:t kan för nästa års riksdag framlägga resultatet därav, jämte de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

I anslutning till vad ovan framhållits vilja kommitterade sålunda uttala sin bestämda och fulla anslutning till de i motionen framförda önskemålen med uttalande av den förhoppningen, att den föreslagna utredningen måtte uppdragas åt en kommitté av den sammansättning, att verklig sakkunskap för utrikeshandel, industriens råvarubehov och exportmöjligheter samt landets livsmedelsförsörjning blir lämpligt representerad. Likaså framhålles vikten av, att utredningen icke endast begränsas till ett teoretiskt studium av förhållandena utan att såsom grund för utredningen måtte läggas direkta uppgifter inhämtade dels genom i resp. länder befintliga officiella ombud, svenska handelskamrar, föreningar eller privatpersoner eller ock där så fordras genom i sådant syfte utsända speciella delegater.

Slutligen vilja kommitterade ej underlåta att framhålla, att, då det är allmänt bekant, att åtskilliga förändringar inom den officiella representationen på handelsområdet inom den närmaste framtiden kommer att äga rum, det vore synnerligen önskvärt, att vid dessa befattningars besättande all möjlig hänsyn måtte tagas till industriens och handelsns krav på sakkunskap inom ovan anförda områden.

Stockholm den 27 mars 1918.

C. G. Lindblom.

Carl Sahlén.

Hj. de Laval.

Erik Aug. Forsberg.

Gunnar Tisell.

Bilaga 8.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Svenska Pappersbruksföreningen har anmodats att yttra sig över den motion, nr 280, som av herr Nylander väckts angående skrivelse till Kungl. Maj:t rörande vissa förändringar och utvidningar inom utrikesrepresentationen m. m.

Givetvis kommer efter kriget en mördande konkurrens att uppstå på de olika marknaderna om avsättningen av de olika ländernas produkter, och det synes oss därför nödvändigt att snarast möjligt vidtaga åtgärder i riktning att få vår officiella utomlandsrepresentation på bästa möjliga sätt rustad till verklig nytta för vårt lands export. Vi anse därför för vår del det förslag, som från motionären framkommit, synnerligen välbetänkt och uttala härmed våra varmaste sympatier för detsamma.

Stockholm den 12 mars 1918.

SVENSKA PAPPERSBRUKSFÖRENINGEN

C. H. Sundin.

Fredrik Jahn.

Bilaga 9.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Sedan utskottet genom remiss den 15 nästlidne februari berett Stockholms handelskammare tillfälle att avgiva yttrande över en av herr Erik Nylander inom riksdagens andra kammare väckt motion angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m., får handelskammaren med anledning härav anföra följande.

Med tanke på de ökade krav, som efter det nu pågående världskriget givetvis komma att ställas på vår utrikesrepresentation, anser handelskammaren det synnerligen önskvärt, att en allsidig utredning i det av motionären föreslagna syfte med det snaraste företages. Rörande de särskilda positiva åtgärder, som på området böra vidtagas, vill handelskammaren icke på frågans nuvarande läge göra något mera ingående uttalande, men påräknar att, för den händelse den föreslagna utredningen kommer till stånd, därvid bliva satt i tillfälle att framhålla sina särskilda önskemål.

Handelskammaren vill emellertid betona, att det ifråga om ett land som Sverige framförallt är av vikt, att dess såväl konsulära som diplomatiska utrikesrepresentation äger förutsättningar att kunna på ett praktiskt och effektivt sätt främja landets kommersiella intressen.

Ur denna synpunkt synes den samverkan, som hittills ägt rum mellan diplomati och konsulatväsen, böra göras ännu fastare. Konsulernas befodringsutsikter böra förbättras, så att möjlighet beredes för väl kvalificerad sådana att befordras till beskickningschefer. I ett flertal länder är en dylik princip genomförd, och handelskammaren har redan tidigare gjort gällande, att densamma också bör vara tillämplig på våra förhållanden. En dylik intim förening mellan den egentliga diplomaten och konsulatväsendet skulle bidraga att höja konsulsbanans sociala nivå och göra densamma mera lockande för verkligt dugande krafter.

Emellertid torde föreliggande fråga under inga förhållanden kunna få en tillfredsställande lösning, såvida icke avlöningsförhållandena inom utrikesrepresentationen bliva så ordnade, att densamma utan svårighet kan påräkna att vid sig binda de högt kvalificerade personer som erfordras.

Enskild förmögenhet får, såsom nu mestadels måste bliva fallet, under inga omständigheter göras till en förutsättning för besättandet av de högre platserna. Förtjänst, skicklighet och lämplighet böra härvid bliva ensamt avgörande. Enda utvägen att genomföra en verkligt demokratisk lösning av hithörande befodringsfrågor är sålunda, att lönerna hållas på en tillräckligt hög nivå.

I detta avseende skulle handelskammaren vilja ifrågasätta, att åtminstone den för de mera framskjutna platserna i utlandet utgående ersättningen uppdelas i *dels* verklig lön, motsvarande den avlöning som utgår till andra statsfunktionärer av liknande kvalifikation, *dels* ersättning för hyra, hållande av tjänstepersonal m. fl. utgifter, som erfordras för upprätthållande av den med tjänsten förenade sociala ställningen, *dels* slutligen ersättning för egentliga representationskostnader. Den sistnämnda ersättningsposten borde lämpligen utgå mot skyldighet att redovisa utgifterna inför t. ex. utrikesdepartementet. Självfallet torde vara, att den utgående ersättningen beträffande de båda senaste posterna ej bör regleras efter hemlandets måttstock, utan efter den som anlägges i det land, där vederbörande är ackrediterad. Det ligger vikt uppå, att denne sättes i tillfälle att intaga den levnadsställning, som i de flesta länder betingar möjlighet att komma i förbindelse med inflytelserika kretsar.

Vidkommande i övrigt de i motionen uttalade önskemål, vill handelskammaren särskilt understryka otillräckligheten av vår konsulära representation i utlandet. Då även de av motionären i övrigt antydda synpunkter synas förtjäna allt beaktande, får handelskammaren sålunda hemställa, att förevarande motion måtte av utskottet tillstyrkas.

Stockholm den 12 mars 1918.

För STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE

K. A. Wallenberg.

H. Rosman.

Bilaga 10.

Till Riksdagens Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 15 februari har 1918 utskottet satt handelskammaren i Göteborg i tillfälle att före den 30 innevarande mars avgiva yttrande över en i riksdagens andra kammare av herr E. Nylander väckt motion, i syfte att riksdagen måtte anhålla hos Kungl. Maj:t om allsidig utredning rörande organisatoriska förändringar m. m. inom vår utrikesrepresentation samt andra med detta ärende i sammanhang stående frågor, och får handelskammaren i Göteborg i anledning härav vördsamt anföra följande:

Handelskammaren vill livligt instämma i vad av motionären anförts rörande önskvärdheten av en ändring i vår nuvarande utrikesrepresentation och särskilt vad beträffar den kommersiella delen av densamma, och vill därför varmt förorda den väckta motionen om utredning av ärendet. Därvid vill handelskammaren särskilt hava framhållit behövligheten av, att utredningen även kommer att omfatta sättet för utbildningen av våra konsulära representanter, eller de personer, åt vilka huvudsakligen uppdrages att tillvarataga landets kommersiella intressen å främmande platser.

Göteborg den 21 mars 1918.

För HANDELSKAMMAREN I GÖTEBORG

Carl Aug. Kjellberg.

G. Lundström.

Bilaga 11.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Sedan Skånes handelskammare, omfattande Skåne och södra Halland, genom remiss den 15 februari 1918 blivit satt i tillfälle yttra sig över en av herr Nylander väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m., får handelskammaren härmed anföra följande:

Handelskammaren delar motionärens mening, att viktiga kommersiella uppgifter otvivelaktigt torde komma att efter krigets slut läggas å de olika ländernas utrikesrepresentationer, samt att det till följd härav är av största betydelse även för vårt land att äga tillgång till organ, väl rustade att på detta område såväl träda i förbindelse med andra länders representanter, som i övrigt i samarbete med hemlandet verka till gagn för vår handel och industri. Den, enligt vad handelskammaren kunnat iakttaga, ganska utbredda pessimistiska uppfattningen angående den diplomatiska och konsulära representationens värde över huvud för näringslivet torde enligt handelskammarens förmenande icke böra

tillnötas för stor betydelse. Denna misstro synes nämligen huvudsakligen vara att tillskriva den omständigheten, att det ännu icke i allmänhet lyckats lägga de svåra uppgifter, som på hithörande område möta, i sådana händer och ordna deras lösande i sådan form, att det praktiska livets män därav kunnat vinna fullt utbyte, allt olägenheter, som den av motionären påyrkade utredningen avser att undanröja.

Då det gäller att närmare angiva karaktären av de organisatoriska förändringar, som kunna inom utrikesrepresentationen ifrågakomma, ansluter sig handelskammaren till de av motionären angivna riktlinjerna, men vill dessutom begagna tillfället att bringa till utskottets kännedom, vad av handels- och sjöfartsnämnden i Malmö anföres i en till kungl. kommerskollegium ingiven, avskrift här bilagd skrivelse¹, vilken handelskammaren blivit anmodad stödja. De i denna skrivelse framlagda synpunkterna förefalla handelskammaren väl värda beaktande. Ifråga om yrkandet, att konsulerna i sin verksamhet för svensk utrikeshandel skola sortera direkt under kommerskollegium eller under ett eventuellt handelsdepartement, vitsordar handelskammaren visserligen det principiellt riktiga däri, att åt kollegium inrymmes största möjliga inflytande vid avgörande av hithörande ärenden, men kan dock icke finna annat än att hänsyn till nödig enhetlighet i behandlingen av frågor rörande vår representation gentemot utlandet kräva, att det slutliga avgörandet i varje fall lägges hos utrikesdepartementet. Den av den s. k. kommerskollegiikommittén på sin tid föreslagna fördelningen av hithörande ärenden mellan utrikesdepartementet och ett tilltänkt handelsdepartement torde sålunda vara att alltjämt förorda. Över huvud anser handelskammaren, att alla förändringar i vår utrikesrepresentation i ändamål att göra denna mera gagnelig för affärlivet böra ske under hänsyn-tagande till den omorganisation av statens å det kommersiella området verk-samma organ, som betingas av det allt mera påkallade inrättandet av ett handelsdepartement.

Vidkommande de ändringar i utrikesdepartementets lönestat, som av motionären ifrågasätts, vill handelskammaren kraftigt understryka angelägenheten därav, att staten bjuder de i den konsulära verksamheten sysselsatta sådana av-löningsförmåner, att en god rekrytering säkerställes. Den anspänning av alla krafter å det ekonomiska området, som under de senaste åren ägt rum och vilken efter allt att döma torde komma att bestå även under den närmaste tiden efter krigets avslutande, har gjort, att inom näringslivet välskolade personer blivit starkt efterfrågade och högt betalda. En tillämpning av behovsprincipen vid bestämmande av löneförmånerna för konsulsstaten skulle därför givetvis med-föra, att staten i konkurrensen om dugliga krafter komme att stå tillbaka för affärlivet, ett förhållande, som otvivelaktigt komme att menligt inverka på effek-tiviteten av konsulernas verksamhet i affärlivets tjänst. Som avlöningsnorm måste därför uppställas, att staten erbjuder löneförmåner, jämförliga med vad dugande organisatoriska krafter kunna erhålla vid anställning hos privata arbets-givare eller genom egen förvärvsverksamhet.

¹ Skrivelsen avtryckt i samband med kungl. kommerskollegii utlåtande här ovan å sid. 25.
Bihang till riksdagens protokoll 1918. 13 saml. 5 avd. 8 häft. (Nr 8).

Av ej mindre vikt vid en reformering av vår utrikesrepresentation är det av motionären jämväl berörda spörsmålet om förändring i kompetens och antagningsbestämmelserna för anställning i utrikesdepartementets tjänst. Som redan antytts, torde det misstroende, varmed den konsulära representationen betraktas från näringslivets sida, till ej ringa del härröra därav, att våra nuvarande konsulattjänstemän sakna tillräckligt ingående erfarenhet om affärlivets förhållanden för att med erforderlig sakkunskap och auktoritet kunna bevaka våra kommersiella intressen i utlandet. Handelskammaren anser det höjt över varje tvivel, att det viktigaste villkoret, för att vår utrikesrepresentation skall kunna tjänstgöra på ett för näringslivet tillfredsställande sätt, är, att den rekryteras av folk med god merkantil skolning. Utan att underkänna betydelsen av handels-högskoleutbildning och språkkunskap förmenar handelskammaren dock, att den främsta meriten vid inträde å konsulsbanan bör vara längre tids praktisk verksamhet inom affärlivet å sådana poster, där tillfälle gives att samla erfarenhet angående handels och industriens skilda grenar och därinom härskande olika förhållanden. Vid befordran inom konsulsstaten, framför allt till chefsposter, bör vidare övervägande hänsyn tagas till genom längre tids konsulattjänstgöring i vederbörande land vunnen eller på annat sätt förvärvad ingående speciell kännedom om förhållandena inom konsulatets verksamhetsområde. Särskilt ur synpunkten av de merkantila intressenas behöriga tillgodoseende vid rekrytering av och befordran inom konsulsstaten finner handelskammaren det synnerligen angeläget, att kommerskollegium beredes tillfälle att vid dessa frågors avgörande öva inflytande.

Malmö den 29 mars 1918.

SKÅNES HANDELSKAMMARE
omfattande Skåne och södra Halland.

E. Wehtje.

Bengt Lantz.

Bilaga 12.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

Till svar å utskottets skrivelse av den 15 februari d. å. får handelskammarens i Gävle arbetsutskott å handelskammarens vägnar visserligen instämma i syftet med den av herr Nylander i riksdagens andra kammare väckta motionen, nr 280, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa förändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m. utan att likväl för närvarande vilja närmare ingå på motionens enskildheter.

Gävle den 8 mars 1918.

För HANDELSKAMMARENS I GÄVLE ARBETSUTSKOTT

Tord Magnusson.

Birger Bellander.

Bilaga 13.

Till Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

I anledning av remiss den 15 februari 1918, varigenom utskottet berett handelskammaren i Karlstad tillfälle att före den 30 mars 1918 inkomma med yttrande ifråga om en motion av herr Nylander angående vissa ändringar och utvidgningar inom utrikesrepresentationen m. m., får handelskammaren härmed vördsamt anföra följande:

I anledning av framställning från Örebro handelskammare angående inrättande av svenska handelskamrar i utlandet avlät handelskammaren en skrivelse av innehåll härvid fogade avskrift visar. Härav framgår hur handelskammaren för sin del tänkt utrikesrepresentationen ordnad.

Utom vad i denna skrivelse anföres vill emellertid handelskammaren framhålla, att enligt dess mening i de länder, där handelskamrar redan finnas eller komma att upprättas, dessa givetvis icke ersätta statens ombud — konsuler, handelsattachéer etc. — utan fastner komplettera dem.

Framhållande nödvändigheten av en förbättring av vår utrikesrepresentation, vill handelskammaren härmed på det allra livligaste instämma i de yrkanden herr Nylander har i sin motion

att en allsidig utredning av denna fråga måtte komma till stånd; och

att Kungl. Maj:t ville för nästa riksdag lägga fram de förslag, vartill dessa utredningar kunna giva anledning.

Karlstad den 22 mars 1918.

HANDELSKAMMAREN I KARLSTAD FÖR VÄRMLANDS LÄN,
DALSLAND OCH BOHUSLÄN.

Per Anderson,
Ordf.

Uno Källström.

Avskrift.

Till Stockholms handelskammare.

I anledning utav Eder skrivelse av den 10 december 1917, varvid fanns fogad en framställning från handelskammaren i Örebro angående inrättande av svenska handelskamrar i utlandet, ha vi härmed äran meddela, att frågan behand-

lades å sammanträde med handelskammaren i Karlstad den 26 januari, varvid beslöts göra följande uttalande.

I likhet med handelskammaren i Örebro anser handelskammaren i Karlstad, att de åtgärder, som nu överallt i utlandet företagas till främjande av det egna landets handel, industri och sjöfart, från svensk sida måste mötas med liknande motåtgärder, därest Sverige skall kunna härda ut i den svåra tävlan, som icke utan skäl väntas efter kriget. Härvid spelar givetvis mycket stor roll frågan om inrättande av ett handelsdepartement. Ganska nära härmed hänger samman frågan om en förbättrad svensk handelsrepresentation i utlandet. Redan nu under kriget gör sig gällande starkt behov härav. Nödvändigheten av förbättringar i berörda hänseende framträder ännu skarpare vid tanke på förhållandena efter kriget.

Då det gäller representation i utlandet för svensk handel och industri, kan man skilja på tvenne slag av länder: 1) sådana där svensk handel och industri icke alls eller ock helt obetydligt trängt in, i senare fallet eventuellt genom ett tredje land som mellanhand; samt 2) sådana länder med vilka handelsförbindelserna redan äro mera utvecklade.

I förra fallet kan man näppeligen tänka sig, att de olika svenska näringsidkarna skola ha tillräcklig kännedom om alla behov och intressen som förefinnas i dylika länder. Icke heller kan man beräkna, att de skola våga några större summor på okända marknader — undantag finnes ju dock. I dessa fall, då det alltså gäller ett fullständigt nybyggnadsarbete, synes det handelskammaren, som om en av staten eller annan myndighet utsänd enskild person bäst skulle vara ägnad att sätta i förbindelse med varandra hem- och utlandets säljare och köpare. Ett sådant handelsombud, som eventuellt kan verka som agent, kommissionär eller dylikt, bör genom icke allt för knappt tilltagna understöd eller stipendier från hemlandet sättas i stånd att företaga talrika resor i hem- och utlandet. Under sådana förhållanden torde hans arbete, om nu överhuvudtaget rätt person blivit vald, i längden visa sig gagnrikt för utvecklingen av handelsförbindelserna. Just av det skäl, att resultatet av ett dylikt arbete i vanliga fall icke visa sig de allra första åren, äro enskilda näringsidkare obenägna att själva lägga ut några större summor för upparbetande av den nya marknaden, detta desto mera som de kanske i många fall icke själva få dra nyttan av sitt arbete och sina utgifter. Staten eller någon annan central myndighet eller korporation bör under sådana förhållanden giva understödet.

Eftersom affärerna och förbindelserna med hemlandet ökas, kommer snart den tid, då en eller flera handelsombud icke äro i stånd att utföra det nödiga introduktionsarbetet. Så snart den svenska handeln vunnit tillräckligt fast fot i landet och alltså tillräckliga intressen finnas, att inrättande av en central organisation kan anses befogad, först då är en handelskammare berättigad, enligt handelskammarens mening. Om en handelskammareinstitution skall göra skäl för sitt namn och vara till någon nytta, fordras nämligen en ganska vidlyftig organisation, för vars åstadkommande betydande summor krävas; dessa måste till största del anskaffas på enskild väg, då ju svenska myndigheter icke kunna beräknas giva andra bidrag än ett mindre årligt understöd.

Att närmare angiva, i vilka länder det ena eller det andra slag av representation är lämpligast, synes vara ganska svårt. Vissa önskemål vill dock handelskammaren i detta sammanhang framhålla.

Först och främst att representation bör finnas i alla de länder, där det kan tänkas vara möjligheter för handelsförbindelser med Sverige; samt att staten eller någon annan myndighet eller korporation bör taga initiativ till utsändande av handelsombud dit.

I fråga om inrättande av nya handelskamrar i utlandet ha inom handelskammarens distrikt framkommit önskemål om svenska handelskamrar i första hand uti Tyskland och Ryssland.

För närvarande möta stora svårigheter att få från svensk synpunkt fullt betryggande och säkra upplysningar angående tyska affärsmän och handelsförhållanden.

Bekant är även, hurusom en förstärkt och enhetlig handelsrepresentation i Ryssland är behöfvlig. Svenska handelsrådet i Moskwa liksom den med detta samarbetande Svenska Föreningens Handelskommitté äro nog var för sig bra, men enligt handelskammarens mening bör hela arbetet sammanföras till en svensk handelskammare i Ryssland, eventuellt med ombud eller lokalsammanslutningar på skilda platser i det stora riket.

En fråga som man i allmänhet förbiser är, att importen i vissa fall är lika viktig som exporten, samt att båda äro beroende av varandra och befordra goda handelsförbindelser länderna emellan. Den under kriget utvecklade utbytespolitiken synes böra fortsättas efter kriget på frivillighetens grund. För att bästa möjliga resultat skall kunna uppnås, erfordras, att hela arbetet samlas till en central organisation, som till väsentlig del torde kunna byggas på handelskammarsystemet. Beträffande Ryssland föreligga säkerligen starka skäl att arbeta för ett naturligt varuutbyte, varvid Sverige finge exportera maskiner och lämpliga fabrikat, och att från Ryssland utfördes spannmål, foderämnen, bränn- och lysoljor samt lämpliga råvaror för vår industri.

Vid upprättande av handelskamrar i sådana länder, där svenska industriidkare och affärsmän ha betydliga intressen, bör kunna påräknas icke obetydligt ekonomiskt bidrag från dessa, men måste naturligtvis från det allmännas sida lämnas betydande understöd för att få lämpliga organ i utlandet för främjande av vårt näringsliv.

Karlstad den 2 februari 1918.

HANDELSKAMMAREN I KARLSTAD FÖR VÄRMLANDS LÄN,
DALSLAND OCH BOHUSLÄN.

Per Anderson.

Uno Källström.

Till Riksdagens Andra kammarens femte tillfälliga utskott.

I anledning av Eder skrivelse den 15 nästlidne februari rörande motion, nr 280, av Erik Nylander får handelskammaren härigenom äran meddela, att handelskammaren tillfullo instämmer i motionens innehåll.

Då handelskammaren på sin tid lämnades tillfälle att avgiva yttrande i anledning av riksdagens skrivelse till Konungen den 30 april 1915, angående vidtagande av förberedande åtgärder för begagnande av de utvecklingsmöjligheter, som efter världskrigets upphörande kunde erbjuda sig för Sveriges handel, industri och sjöfart, så anförde handelskammaren i framställning till kungl. kommerskollegium bl. a. följande:

»Sveriges representation i utlandet.

Handelskammaren anser, att tillsättandet av ett ökat antal avlönade konsulter och vicekonsulter ävensom ytterligare ett par handelsattachéer skulle vara ett gott stöd för vår utrikeshandel efter kriget, icke minst ur den synpunkten att då utau tvivel många nya bestämmelser, som röra handel och sjöfart, komma att utfärdas, och är det av särskild vikt att härom få snabba och tillförlitliga meddelanden. Beträffande handelsattachéerna uttrycker handelskammaren såsom sin åsikt, att deras verksamhet bör förläggas till sådana marknader, där svenska fabrikat ännu ej eller i relativt obetydlig grad vunnit insteg, och icke till sådana marknader, där redan ett flertal svenska firmor finnas etablerade. Handelsattachéernas arbete bör med ett ord vara ett pionjärarbete, och bland länder, där deras verksamhet heft säkert skulle vara av stor nytta, beder handelskammaren få nämna: Brittiska Indien, främre och borte, Nederländska Indien samt västkustländerna i Sydamerika.

I sammanhang härmed vill handelskammaren förorda ett större anslag till exportstipendier än det, som hittills utgått. Handelskammaren anser nämligen, att i stort sett varje svensk, som i utlandet arbetar inom handelns, industriens eller sjöfartens område, är vårt land till nytta genom den erfarenhet, han vinner och vilken i de flesta fall direkt eller indirekt kommer vårt land till godo. Om denna synpunkt är riktig, följer därav önskvärdheten av att så många unga män som möjligt sättas i tillfälle att någon tid vistas i utlandet för inhämtande av erfarenheter, som sedermera bliva av gagn för vårt näringsliv.»

Med anslutning härtill får handelskammaren livligt tillstyrka bifall till motionen.

Jönköping den 22 mars 1918.

SMÅLANDS OCH BLEKINGE HANDELSKAMMARE.

Oscar Rømpke.

G. Hägerström.